

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ
СПРАВ**

Кафедра конституційного і міжнародного права факультету № 4

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
до семінарських занять**

з навчальної дисципліни

«Міжнародне кримінальне право»

**обов'язкових компонент освітньо-професійної програми
другого (магістерського) рівня вищої освіти**

081 Право (поліцейські)

Харків 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 № 7

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 4
Протокол від 16.08.2023 № 8

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з юридичних дисциплін
Протокол від 29.08.2023 № 7

Розглянуто на засіданні кафедри конституційного і міжнародного права факультету № 4 ХНУВС (протокол від 10.08.2023 № 15).

Розробники:

1. Професор кафедри конституційного і міжнародного права факультету № 4 Харківського національного університету внутрішніх справ, к.ю.н., доцент Войціховський А. В.
2. Доцент кафедри конституційного і міжнародного права факультету № 4 Харківського національного університету внутрішніх справ, к.ю.н., доцент Логвиненко Є. С.

Рецензенти:

1. Доцент кафедри міжнародного і європейського права юридичного факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, к.ю.н., доцент Тітов Є. Б.
2. Професор кафедри фундаментальних та юридичних дисциплін факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ, к.ю.н., доцент Коломієць Ю. М.

1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 3							
Тема № 1. Поняття, джерела і принципи міжнародного кримінального права.	14	2	2	-	-	10	Тематична контрольна робота
Тема № 2. Поняття злочину у міжнародному кримінальному праві.	16	2	4	-	-	10	
Тема № 3. Індивідуальна відповідальність у міжнародному кримінальному праві.	16	2	4	-	-	10	
Тема № 4. Міжнародне співробітництво у протидії злочинності як інститут міжнародного кримінального права.	16	2	4	-	-	10	
Тема № 5. Правова допомога у кримінальних справах.	16	2	4	-	-	10	
Тема № 6. Міжнародний кримінальний суд як орган міжнародного кримінального правосуддя.	12	-	2	-	-	10	
Всього за семестр	90	10	20	-	-	60	Залік

2. Методичні вказівки до семінарських занять

Тема № 1: Поняття, джерела і принципи міжнародного кримінального права

Семінарське заняття: Поняття, джерела і принципи міжнародного кримінального права

Навчальна мета заняття: формування комплексного уявлення про міжнародне кримінальне право як галузі міжнародного права, з'ясування його

особливостей; визначення джерел і розкриття змісту принципів міжнародного кримінального права.

Кількість годин – 2 год.

Навчальні питання:

1. Поняття міжнародного кримінального права.
2. Джерела міжнародного кримінального права.
3. Принципи міжнародного кримінального права.

Методичні вказівки

Відповідаючи на перше питання, насамперед, потрібно розкрити передумови виникнення та розвитку ідеї формування міжнародного кримінального права як галузі міжнародного права. Відповідь повинна містити характеристику міжнародного кримінального права в його історичному розвитку, починаючи з періоду виникнення міжнародних звичаєвих норм, розробки міжнародних кримінальних кодексів, міжнародних договорів про уніфікацію кримінальних законодавств і співробітництво у протидії злочинності, створення міжнародних організацій правоохоронного характеру і міжнародних кримінальних судів і трибуналів. Розкриваючи сучасний стан розвитку міжнародного кримінального права необхідно сформулювати його особливості.

Розкриваючи друге питання потрібно зазначити, що термін «джерело права» відносно до міжнародного кримінального права, потрібно розуміти під ним не лише юридичне джерело права, який є результатом нормотворчої, а в ряді випадків і правозастосовної діяльності. У межах даного питання слід надати характеристику міжнародних договорів, міжнародних звичаїв, рішень міжнародних організацій, прецедентів міжнародних судів і трибуналів як джерел сучасного міжнародного кримінального права.

Висвітлюючи третє питання, варто зауважити, що класифікація принципів міжнародного кримінального права ґрунтується на системному підході, оскільки принципи являють собою найбільш загальні норми, що діють у сфері правового регулювання й поширюються на всіх суб'єктів міжнародно-правових відносин. Принципи міжнародного кримінального права складаються із системи правових положень і норм, що закріплюють обов'язковий характер найважливіших її правил. Окрім того, відповідь на дане питання повинна містити характеристику матеріальних і процесуальних принципів сучасного міжнародного кримінального права.

Питання цільових виступів:

1. Поняття міжнародного кримінального права.
2. Основні риси сучасного міжнародного кримінального права.

Теми рефератів:

1. Міжнародні договори як джерело міжнародного кримінального права.

2. Принцип незастосування терміну давності до військових злочинів і злочинів проти людства у міжнародному кримінальному праві.

3. Принцип універсальної юрисдикції у міжнародному кримінальному праві.

4. Вплив міжнародного кримінального права на формування кримінального права України.

Література

Основна:

Нормативно-правові акти

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.

2. Висновок Конституційного суду України у справі за конституційним поданням Президента України про надання висновку щодо відповідності Конституції України Римського статуту Міжнародного кримінального суду: Висновок Конституційного суду України від 11.07.2001 № 3-в/2001 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v003v710-01>.

3. Декларація про принципи міжнародного права, що стосуються дружніх відносин та співробітництва між державами відповідно до Статуту Організації Об'єднаних Націй 1970 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_569.

4. Європейська конвенція про взаємну допомогу у кримінальних справах 1959 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_036.

5. Європейська конвенція про видачу правопорушників 1957 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_033.

6. Європейська конвенція про міжнародну дійсність кримінальних вироків 1970 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_341.

7. Європейська конвенція про передачу провадження у кримінальних справах 1972 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_008.

8. Загальна декларація прав людини 1945 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015.

9. Заклучний акт Наради з безпеки та співробітництва в Європі 1975 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_055.

10. Конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності 2000 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_789.

11. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
12. Конвенція про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах 1993 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_009.
13. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права 1966 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043.
14. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права 1966 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042.
15. Римський статут міжнародного кримінального суду // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588.
16. Статут міжнародної організації кримінальної поліції // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_142.
17. Статут Організації Об'єднаних Націй // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_010.
18. Статут Ради Європи // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001.
19. Угода між Україною та Європейським поліцейським офісом про оперативне та стратегічне співробітництво 2016 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_001-16.
20. Угода про асоціацію між Україною, з однією сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони 2014 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011.
21. Угода про співробітництво між Україною та Європейською організацією з питань юстиції 2016 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_024-16.

Підручники та навчальні посібники

1. Європейська конвенція з прав людини та кримінальне право: наук.-практ. посіб. / В.С. Буняк. Київ: Юрінком Інтер, 2020. 156 с.
2. Міжнародне кримінальне право (співробітництво держав у протидії злочинності): підручник / В.А. Гринчак, І.В. Земан, І.І. Когутич, О.К. Марін. Харків: Право, 2019. 460 с.
3. Міжнародне право: підручник / А.В. Войціховський. Харків: Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2020. 544 с.

4. Міжнародне публічне право: підручник / під. ред. В. В. Мицика. Харків: Право. Т. 1. Основи теорії. 2019. 416 с.
5. Міжнародне публічне право: підручник / під. ред. В. В. Мицика. Харків: Право. Т. 2. Основні галузі. 2018. 624 с.
6. Міжнародне публічне право: підручник / М.О. Баймуратов. Київ: Фенікс, 2018. 762 с.
7. Міжнародне публічне право: підручник / Т.Л. Сироїд. Харків: Право, 2020. 648 с.
8. Міжнародне співробітництво у сфері правосуддя: підручник / В.М. Тертишник та ін.; за заг. ред. д.ю.н. проф. В.М. Тертишника та докт. наук держ. упр., професора В.В. Ченцова. Київ: Алерта, 2021. 276 с.
9. Права людини у міжнародному праві: підручник / за заг. ред. канд. юрид. наук, доцента А.В. Войціховського; [Бакумов О. С., Варунц Л. Д., Войціховський А. В., Гудзь Т. І. та ін.] Харків: ООО «Планета-Принт», 2021. 404 с.
10. Теорія та практика міжнародного кримінального права: підручник / Н.А. Зелінська, С.С. Андрейченко, Н.В. Дрьоміна-Волок, Д.О. Коваль: за заг. ред. проф. Н.А. Зелінської. Одеса: Фенікс, 2017. 582 с.

Додаткова:

1. Гоар В. Г. Взаємодія міжнародного права прав людини, міжнародного гуманітарного та кримінального права в питанні забезпечення права на здоров'я під час збройних конфліктів. *Часопис Київського університету права*. Правова система України й міжнародне право, порівняльне правознавство. № 2. 2019. С. 232-237. DOI: <https://doi.org/10.36695/2219-5521.2.2019.40>. URL: <https://chasprava.com.ua>
2. Грабович Т. А. Генеза концепції міжнародної відповідальності держав. *Правова держава*. № 39 (2020). С. 55-61. DOI: <https://doi.org/10.18524/2411-2054.2020.39.212980>. URL: <http://pd.onu.edu.ua/article/view/212980>
3. Солоненко О. М. Міжнародна кримінальна юстиція: етапи становлення та розвитку. Київ: Ліра-К, 2017. 360 с.
4. Попко В. Роль Організації Об'єднаних Націй у формуванні транснаціонального кримінального права. *Публічне право*. 2019. № 2 (34). С. 75-86. URL: https://www.publichne-pravo.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=95:pp-2019-34-09&catid=90&Itemid=483&lang=uk

Тема № 2: Поняття злочину у міжнародному кримінальному праві

Семінарське заняття: Поняття та склад злочину у міжнародному кримінальному праві

Навчальна мета заняття: формування комплексного уявлення про дефініцію злочину у міжнародному кримінальному праві, з'ясування його

ознак; визначення та характеристика елементів, що складають склад злочину у міжнародному кримінальному праві.

Кількість годин – 2 год.

Навчальні питання:

1. Поняття злочину у міжнародному кримінальному праві.
2. Ознаки злочину у міжнародному кримінальному праві.
3. Склад злочину у міжнародному кримінальному праві.

Методичні вказівки

Відповідаючи на перше питання, варто зазначити, що у вітчизняній науковій літературі загальне визначення злочину у міжнародному кримінальному праві зустрічається не так часто (на відміну від класифікації видів таких злочинів). Однак, формулюючи визначення злочину у міжнародному кримінальному праві слід вказати на те, що це винне діяння, що своїми наслідками посягає на міжнародну безпеку, світовий правопорядок або його окремі сфери, і таке діяння в результаті узгодження волевиявлень суверенних держав визнане протиправним, і таким, що підлягає кримінальному покаранню.

Для з'ясування особливостей злочину у міжнародному кримінальному праві, у межах другого питання потрібно розкрити ознаки, які йому притаманні. Водночас, особливу увагу слід приділити таким ознакам злочину у міжнародному кримінальному праві як діяльність і бездіяльність, порушення міжнародного правопорядку, протиправність, вина, караність. Детальна характеристика згаданих ознак дозволить визначити відмінні риси злочину у міжнародному кримінальному праві від інших кримінальних правопорушень.

Висвітлюючи третє питання, необхідно зазначити, що склад злочину у міжнародному кримінальному праві так само, як і у вітчизняному кримінальному праві являє собою сукупність встановлених нормами міжнародного кримінального права об'єктивних та суб'єктивних ознак, що характеризують діяння як злочинне. Тому, для визначення складу злочину у міжнародному кримінальному праві потрібно проаналізувати ті ж самі елементи, що складають склад злочину у національному кримінальному праві, а саме: об'єкт, об'єктивну сторону, суб'єктивну сторону та суб'єкт.

Питання цільових виступів:

1. Порушення міжнародного правопорядку як ознака злочину у міжнародному кримінальному праві.
2. Діяльність і бездіяльність як ознака злочину у міжнародному кримінальному праві.

Теми рефератів:

1. Підходи щодо дефініції злочину у міжнародному кримінальному праві.
2. Відмінність злочину у міжнародному кримінальному праві від інших кримінальних правопорушень.

3. Суб'єкт злочину у міжнародному кримінальному праві.
4. Об'єкт злочину у міжнародному кримінальному праві.

Література

Основна:

Нормативно-правові акти

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
2. Висновок Конституційного суду України у справі за конституційним поданням Президента України про надання висновку щодо відповідності Конституції України Римського статуту Міжнародного кримінального суду: Висновок Конституційного суду України від 11.07.2001 № 3-в/2001 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v003v710-01>.
3. Декларація про принципи міжнародного права, що стосуються дружніх відносин та співробітництва між державами відповідно до Статуту Організації Об'єднаних Націй 1970 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_569.
4. Європейська конвенція про взаємну допомогу у кримінальних справах 1959 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_036.
5. Європейська конвенція про видачу правопорушників 1957 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_033.
6. Європейська конвенція про міжнародну дійсність кримінальних вироків 1970 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_341.
7. Європейська конвенція про передачу провадження у кримінальних справах 1972 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_008.
8. Загальна декларація прав людини 1945 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015.
9. Заключний акт Наради з безпеки та співробітництва в Європі 1975 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_055.
10. Конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності 2000 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_789.
11. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004.

12. Конвенція про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах 1993 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_009.
13. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права 1966 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043.
14. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права 1966 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042.
15. Римський статут міжнародного кримінального суду // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588.
16. Статут міжнародної організації кримінальної поліції // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_142.
17. Статут Організації Об'єднаних Націй // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_010.
18. Статут Ради Європи // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001.
19. Угода між Україною та Європейським поліцейським офісом про оперативне та стратегічне співробітництво 2016 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_001-16.
20. Угода про асоціацію між Україною, з однією сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони 2014 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011.
21. Угода про співробітництво між Україною та Європейською організацією з питань юстиції 2016 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_024-16.

Підручники та навчальні посібники

1. Європейська конвенція з прав людини та кримінальне право: наук.-практ. посіб. / В.С. Буняк. Київ: Юрінком Інтер, 2020. 156 с.
2. Міжнародне кримінальне право (співробітництво держав у протидії злочинності): підручник / В.А. Гринчак, І.В. Земан, І.І. Когутич, О.К. Марін. Харків: Право, 2019. 460 с.
3. Міжнародне право: підручник / А.В. Войціховський. Харків: Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2020. 544 с.
4. Міжнародне публічне право: підручник / під. ред. В. В. Мицика. Харків: Право. Т. 1. Основи теорії. 2019. 416 с.
5. Міжнародне публічне право: підручник / під. ред. В. В. Мицика. Харків: Право. Т. 2. Основні галузі. 2018. 624 с.

6. Міжнародне публічне право: підручник / М.О. Баймуратов. Київ: Фенікс, 2018. 762 с.
7. Міжнародне публічне право: підручник / Т.Л. Сироїд. Харків: Право, 2020. 648 с.
8. Міжнародне співробітництво у сфері запобігання та протидії транснаціональній злочинності: монографія / І.М. Леган. Чернігів: НУ «Чернігівська політехніка», 2021. 328 с.
9. Міжнародне співробітництво у сфері правоохоронної діяльності: навч. посіб. / С.М. Перепьолкін, Є.Г. Паршутін. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 112 с.
10. Міжнародне співробітництво у сфері правосуддя: підручник / В.М. Тertiшник та ін.; за заг. ред. д.ю.н. проф. В.М. Тertiшника та докт. наук держ. упр., професора В.В. Ченцова. Київ: Алерта, 2021. 276 с.
11. Протидія транскордонній злочинності: глобальний контекст і реалії України: монографія / С.О. Філіппов. Одеса: Фенікс, 2019. 452 с.
12. Теорія та практика міжнародного кримінального права: підручник / Н.А. Зелінська, С.С. Андрейченко, Н.В. Дрьоміна-Волок, Д.О. Коваль: за заг. ред. проф. Н.А. Зелінської. Одеса: Фенікс, 2017. 582 с.

Додаткова:

1. Перепьолкін С.М. Правовий статус агентства Європейського Союзу зі співробітництва правоохоронних органів (Європол). Аналітично-порівняльне правознавство. 2021. № 3. С. 270-274. DOI: <https://doi.org/0.24144/2788-6018.2021.03.50>. URL: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/253002>
2. Borko A., Nehodchenko V., Volobuieva O., Kharaberiush I., Lohvynenko Ye. Fighting against cybercrime: problems and prospects in Ukraine and the world. *Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues*. 2019. Vol. 22, Special Issue 2. URL: <https://www.abacademies.org/articles/Fighting-against-cybercrime-problems-and-prospects-in-Ukraine-and-the-world-1544-0044-22-SI-2-352.pdf>
3. Voitsikhovskiy A., Bakumov O., Ustymenko O., Marchuk M.. The Legal Mechanisms of Ensuring Regional Cooperation in Combatting Crime Within the Framework of the Council of Europe: Experience of Ukraine. *The Central European Journal of International and Security Studies (CEJISS)*. 2019. Volume 13. Issue 1. p. 138-160. URL: https://www.cejiss.org/the-legal-mechanisms-of-ensuring-regional-cooperation-in-combatting-crime-within-the-framework-of-the-council-of-europe-experience-of-ukraine?fbclid=IwAR2el_dNrQwU_U5YpDji0GJcS7iVdch4mX1j_nesgmMWgAIN9uopNjJsEhk
4. Базов О. Деякі питання щодо визначення злочину агресії в міжнародному кримінальному праві. *Публічне право*. № 1 (29). 2018. С. 123-133. URL: <https://www.publichne-pravo.com.ua/files/29/15.pdf>
5. Гоар В. Г. Взаємодія міжнародного права прав людини, міжнародного гуманітарного та кримінального права в питанні забезпечення права на здоров'я під час збройних конфліктів. *Часопис Київського університету права*. Правова система України й міжнародне право, порівняльне правознавство. № 2. 2019.

С. 232-237.

DOI: <https://doi.org/10.36695/2219-5521.2.2019.40>.

URL: <https://chasprava.com.ua>

6. Грабович Т. А. Генеза концепції міжнародної відповідальності держав. *Правова держава*. № 39 (2020). С. 55-61. DOI: <https://doi.org/10.18524/2411-2054.2020.39.212980>. URL: <http://pd.onu.edu.ua/article/view/212980>

7. Поплавський А. Проблеми державного регулювання діяльності міжнародного співробітництва у боротьбі зі організованою злочинністю. *Аспекти публічного права*. Випуск 7 (1-2). 2019. С. 5-13. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILEA=&2_S21STR=aplup_2019_7_1-2_3

8. Солоненко О. М. Міжнародна кримінальна юстиція: етапи становлення та розвитку. Київ: Ліра-К, 2017. 360 с.

9. Попко В. Роль Організації Об'єднаних Націй у формуванні транснаціонального кримінального права. *Публічне право*. 2019. № 2 (34). С. 75-86. URL: https://www.publichnepravo.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=95:pp-2019-34-09&catid=90&Itemid=483&lang=uk

Тема № 2: Поняття злочину у міжнародному кримінальному праві

Семінарське заняття: Класифікація злочинів у міжнародному кримінальному праві

Навчальна мета заняття: формування комплексного уявлення про класифікацію видів злочинів у міжнародному кримінальному праві; з'ясування їх характерних особливостей.

Кількість годин – 2 год.

Навчальні питання:

1. Поняття, види і характеристика міжнародних злочинів.
2. Поняття, види і характеристика злочинів міжнародного характеру.
3. Поняття, види і характеристика міжнародних деліктів.

Методичні вказівки

У межах даної теми, насамперед, необхідно зазначити, що в сучасній міжнародній практиці і доктрині міжнародного кримінального права розрізняють три види міжнародних правопорушень, що визначаються за суб'єктною і суб'єктивною сторонами складу таких правопорушень: міжнародні злочини; злочини міжнародного характеру та інші міжнародні правопорушення (міжнародні делікти).

Відповідаючи на перше питання потрібно дати визначення міжнародного злочину як правопорушенню, що порушує міжнародні зобов'язання, які є

основними для забезпечення життєво важливих інтересів міжнародного співтовариства, і розглядаються як злочини світовою спільнотою у цілому. Крім того, відповідь повинна містити характеристику групи міжнародних злочинів, а також перелік злочинів, які відносяться до неї.

Розкриваючи друге питання слід зауважити, що під злочинами міжнародного характеру розуміють діяння фізичної особи, що посягає на права й інтереси двох або декількох держав, міжнародних організацій, фізичних і юридичних осіб. Відповідь на це питання повинна містити перелік злочинів міжнародного характеру, а також визначення їх характерних рис, що є критеріями відмежування від міжнародних злочинів.

Відповідь на третє питання стосується визначенню міжнародних деліктів, які розрізняються у міжнародному кримінальному праві за залишковим принципом, оскільки до них належать правопорушення, що не ввійшли в перші дві групи злочинів. Для формування уявлення про правову природу міжнародних деліктів як окремого виду злочинів у міжнародному кримінальному праві потрібно розкрити її характерні особливості, а також вказати на види злочинів, що відносяться до цієї групи.

Питання цільових виступів:

1. Види міжнародних злочинів.
2. Види злочинів міжнародного характеру.
3. Види міжнародних деліктів.

Теми рефератів:

1. Міжнародний злочин: його кваліфікаційні ознаки.
2. Злочин міжнародного характеру: його кваліфікаційні ознаки.
3. Визначення злочину агресії за міжнародним кримінальним правом.
4. Депортація як міжнародний злочин у міжнародному кримінальному праві.

Література

Основна:

Нормативно-правові акти

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.

2. Висновок Конституційного суду України у справі за конституційним поданням Президента України про надання висновку щодо відповідності Конституції України Римського статуту Міжнародного кримінального суду: Висновок Конституційного суду України від 11.07.2001 № 3-в/2001 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v003v710-01>.

3. Декларація про принципи міжнародного права, що стосуються дружніх відносин та співробітництва між державами відповідно до Статуту Організації

Об'єднаних Націй 1970 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_569.

4. Європейська конвенція про взаємну допомогу у кримінальних справах 1959 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_036.

5. Європейська конвенція про видачу правопорушників 1957 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_033.

6. Європейська конвенція про міжнародну дійсність кримінальних вироків 1970 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_341.

7. Європейська конвенція про передачу провадження у кримінальних справах 1972 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_008.

8. Загальна декларація прав людини 1945 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015.

9. Заклучний акт Наради з безпеки та співробітництва в Європі 1975 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_055.

10. Конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності 2000 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_789.

11. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004.

12. Конвенція про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах 1993 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_009.

13. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права 1966 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043.

14. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права 1966 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042.

15. Римський статут міжнародного кримінального суду // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588.

16. Статут міжнародної організації кримінальної поліції // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_142.

17. Статут Організації Об'єднаних Націй // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_010.

18. Статут Ради Європи // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001.

19. Угода між Україною та Європейським поліцейським офісом про оперативне та стратегічне співробітництво 2016 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_001-16.

20. Угода про асоціацію між Україною, з однією сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони 2014 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011.

21. Угода про співробітництво між Україною та Європейською організацією з питань юстиції 2016 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_024-16.

Підручники та навчальні посібники

1. Європейська конвенція з прав людини та кримінальне право: наук.-практ. посіб. / В.С. Буняк. Київ: Юрінком Інтер, 2020. 156 с.

2. Міжнародне кримінальне право (співробітництво держав у протидії злочинності): підручник / В.А. Гринчак, І.В. Земан, І.І. Когутич, О.К. Марін. Харків: Право, 2019. 460 с.

3. Міжнародне право: підручник / А.В. Войціховський. Харків: Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2020. 544 с.

4. Міжнародне публічне право: підручник / під. ред. В. В. Мицика. Харків: Право. Т. 1. Основи теорії. 2019. 416 с.

5. Міжнародне публічне право: підручник / під. ред. В. В. Мицика. Харків: Право. Т. 2. Основні галузі. 2018. 624 с.

6. Міжнародне публічне право: підручник / М.О. Баймуратов. Київ: Фенікс, 2018. 762 с.

7. Міжнародне публічне право: підручник / Т.Л. Сироїд. Харків: Право, 2020. 648 с.

8. Міжнародне співробітництво у сфері запобігання та протидії транснаціональній злочинності: монографія / І.М. Леган. Чернігів: НУ «Чернігівська політехніка», 2021. 328 с.

9. Міжнародне співробітництво у сфері правоохоронної діяльності: навч. посіб. / С.М. Перецьолкін, Є.Г. Паршутін. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 112 с.

10. Міжнародне співробітництво у сфері правосуддя: підручник / В.М. Тертишник та ін.; за заг. ред. д.ю.н. проф. В.М. Тертишника та докт. наук держ. упр., професора В.В. Ченцова. Київ: Алерта, 2021. 276 с.

11. Протидія транскордонній злочинності: глобальний контекст і реалії України: монографія / С.О. Філіппов. Одеса: Фенікс, 2019. 452 с.

12. Теорія та практика міжнародного кримінального права: підручник / Н.А. Зелінська, С.С. Андрейченко, Н.В. Дрьоміна-Волок, Д.О. Коваль: за заг. ред. проф. Н.А. Зелінської. Одеса: Фенікс, 2017. 582 с.

Додаткова:

1. Перепьолкін С.М. Правовий статус агентства Європейського Союзу зі співробітництва правоохоронних органів (Європол). Аналітично-порівняльне правознавство. 2021. № 3. С. 270-274. DOI: <https://doi.org/0.24144/2788-6018.2021.03.50>. URL: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/253002>
2. Borko A., Nehodchenko V., Volobuieva O., Kharaberiush I., Lohvynenko Ye. Fighting against cybercrime: problems and prospects in Ukraine and the world. *Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues*. 2019. Vol. 22, Special Issue 2. URL: <https://www.abacademies.org/articles/Fighting-against-cybercrime-problems-and-prospects-in-Ukraine-and-the-world-1544-0044-22-SI-2-352.pdf>
3. Voitsikhovskyi A., Bakumov O., Ustymenko O., Marchuk M.. The Legal Mechanisms of Ensuring Regional Cooperation in Combatting Crime Within the Framework of the Council of Europe: Experience of Ukraine. *The Central European Journal of International and Security Studies (CEJISS)*. 2019. Volume 13. Issue 1. p. 138-160. URL: https://www.cejiss.org/the-legal-mechanisms-of-ensuring-regional-cooperation-in-combatting-crime-within-the-framework-of-the-council-of-europe-experience-of-ukraine?fbclid=IwAR2el_dNrQwU_U5YpDji0GJcS7iVdch4mX1j_nesgmMWgAIN9uopNjJsEhk
4. Базов О. Деякі питання щодо визначення злочину агресії в міжнародному кримінальному праві. *Публічне право*. № 1 (29). 2018. С. 123-133. URL: <https://www.publichne-pravo.com.ua/files/29/15.pdf>
5. Гоар В. Г. Взаємодія міжнародного права прав людини, міжнародного гуманітарного та кримінального права в питанні забезпечення права на здоров'я під час збройних конфліктів. *Часопис Київського університету права*. Правова система України й міжнародне право, порівняльне правознавство. № 2. 2019. С. 232-237. DOI: <https://doi.org/10.36695/2219-5521.2.2019.40>. URL: <https://chasprava.com.ua>
6. Грабович Т. А. Генеза концепції міжнародної відповідальності держав. *Правова держава*. № 39 (2020). С. 55-61. DOI: <https://doi.org/10.18524/2411-2054.2020.39.212980>. URL: <http://pd.onu.edu.ua/article/view/212980>
7. Поплавський А. Проблеми державного регулювання діяльності міжнародного співробітництва у боротьбі зі організованою злочинністю. *Аспекти публічного права*. Випуск 7 (1-2). 2019. С. 5-13. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILEA=&2_S21STR=aplup_2019_7_1-2_3
8. Солоненко О. М. Міжнародна кримінальна юстиція: етапи становлення та розвитку. Київ: Ліра-К, 2017. 360 с.
9. Попко В. Роль Організації Об'єднаних Націй у формуванні транснаціонального кримінального права. *Публічне право*. 2019. № 2 (34). С. 75-86. URL: https://www.publichne-pravo.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=95:pp-2019-34-09&catid=90&Itemid=483&lang=uk

Тема № 3: Індивідуальна відповідальність у міжнародному кримінальному праві

Семінарське заняття: Правові засади індивідуальної відповідальності у міжнародному кримінальному праві

Навчальна мета заняття: формування комплексного уявлення про правові засади притягнення індивіда до відповідальності у міжнародному кримінальному праві; з'ясування підстав відповідальності і обставин, що виключають настання відповідальності індивіда у міжнародному кримінальному праві, а також визначення обставин, що виключають злочинність діянь індивіда.

Кількість годин – 2 год.

Навчальні питання:

1. Поняття індивідуальної відповідальності у міжнародному кримінальному праві, її ознаки.
2. Підстави індивідуальної відповідальності у міжнародному кримінальному праві.
3. Обставини, що виключають настання індивідуальної відповідальності у міжнародному кримінальному праві.
4. Факти та дії, які виключають кваліфікацію діяння індивіда в якості міжнародного правопорушення.

Методичні вказівки

Відповідаючи на перше питання, насамперед, варто зазначити, що відповідальність визнається одним із загальновизнаних інститутів міжнародного кримінального права, тобто практично виступає основою загального міжнародного правопорядку. У межах питання потрібно дати визначення індивідуальної відповідальності у міжнародному кримінальному праві, під яким розуміють зобов'язання індивіда потерпіти певні обставини негативного характеру внаслідок заподіяння шкоди іншому суб'єкту у результаті вчинення міжнародного правопорушення, а також визначити ознаки індивідуальної відповідальності.

Розкриваючи друге питання необхідно вказати на підстави індивідуальної відповідальності у міжнародному кримінальному праві. Для повного висвітлення питання слід роз'яснити зміст нормативно (правової), фактичної, процесуальної підстав індивідуальної відповідальності.

Третє питання присвячене висвітленню обставин, що виключають настання індивідуальної відповідальності у міжнародному кримінальному праві. Такими обставинами вважаються факти, дії та явища, доведеність існування яких на момент здійснення правопорушення знімає з індивіда обов'язок відшкодування збитків. Відповідь на це питання повинна містити характеристику таких обставин, що виключають настання індивідуальної

відповідальності у міжнародному кримінальному праві як вина потерпілої сторони, форс-мажор, непередбачений випадок і стан крайньої необхідності.

У межах відповіді на четверте питання слід зауважити, що обставини, які звільняють від індивідуальної відповідальності у міжнародному кримінальному праві, необхідно відрізняти від фактів та дій, які виключають кваліфікацію діяння індивіда в якості міжнародного правопорушення. Серед таких фактів та дій варто назвати і охарактеризувати: згоду потерпілої сторони на здійснення діяння, яке спричинило завдання шкоди, а також допустимі дії індивіда у відповідь на протиправну поведінку потерпілого (самооборона).

Питання цільових виступів:

1. Нормативно (правова) підстава індивідуальної відповідальності у міжнародному кримінальному праві.

2. Крайня необхідність як обставина, що виключає настання індивідуальної відповідальності у міжнародному кримінальному праві.

Теми рефератів:

1. Індивідуальна відповідальність за порушення норм міжнародного гуманітарного права щодо захисту культурних цінностей у міжнародному кримінальному праві.

2. Індивідуальна відповідальність за вчинення екоциду у міжнародному кримінальному праві.

3. Індивідуальна відповідальність за вчинення злочину агресії у міжнародному кримінальному праві.

4. Індивідуальна відповідальність за вчинення злочину геноциду у міжнародному кримінальному праві.

Література

Основна:

Нормативно-правові акти

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.

2. Висновок Конституційного суду України у справі за конституційним поданням Президента України про надання висновку щодо відповідності Конституції України Римського статуту Міжнародного кримінального суду: Висновок Конституційного суду України від 11.07.2001 № 3-в/2001 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v003v710-01>.

3. Декларація про принципи міжнародного права, що стосуються дружніх відносин та співробітництва між державами відповідно до Статуту Організації Об'єднаних Націй 1970 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_569.

4. Європейська конвенція про взаємну допомогу у кримінальних справах 1959 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_036.
5. Європейська конвенція про видачу правопорушників 1957 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_033.
6. Європейська конвенція про міжнародну дійсність кримінальних вироків 1970 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_341.
7. Європейська конвенція про передачу провадження у кримінальних справах 1972 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_008.
8. Загальна декларація прав людини 1945 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015.
9. Заклучний акт Наради з безпеки та співробітництва в Європі 1975 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_055.
10. Конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності 2000 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_789.
11. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
12. Конвенція про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах 1993 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_009.
13. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права 1966 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043.
14. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права 1966 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042.
15. Римський статут міжнародного кримінального суду // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588.
16. Статут міжнародної організації кримінальної поліції // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_142.
17. Статут Організації Об'єднаних Націй // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_010.
18. Статут Ради Європи // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001.

19. Угода між Україною та Європейським поліцейським офісом про оперативне та стратегічне співробітництво 2016 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_001-16.

20. Угода про асоціацію між Україною, з однією сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони 2014 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011.

21. Угода про співробітництво між Україною та Європейською організацією з питань юстиції 2016 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_024-16.

Підручники та навчальні посібники

1. Міжнародне кримінальне право (співробітництво держав у протидії злочинності): підручник / В.А. Гринчак, І.В. Земан, І.І. Когутич, О.К. Марін. Харків: Право, 2019. 460 с.

2. Міжнародне право: підручник / А.В. Войціховський. Харків: Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2020. 544 с.

3. Міжнародне публічне право: підручник / під. ред. В. В. Мицика. Харків: Право. Т. 1. Основи теорії. 2019. 416 с.

4. Міжнародне публічне право: підручник / під. ред. В. В. Мицика. Харків: Право. Т. 2. Основні галузі. 2018. 624 с.

5. Міжнародне публічне право: підручник / М.О. Баймуратов. Київ: Фенікс, 2018. 762 с.

6. Міжнародне публічне право: підручник / Т.Л. Сироїд. Харків: Право, 2020. 648 с.

7. Міжнародне співробітництво у сфері правосуддя: підручник / В.М. Тертишник та ін.; за заг. ред. д.ю.н. проф. В.М. Тертишника та докт. наук держ. упр., професора В.В. Ченцова. Київ: Алерта, 2021. 276 с.

8. Права людини у міжнародному праві: підручник / за заг. ред. канд. юрид. наук, доцента А.В. Войціховського; [Бакумов О. С., Варунц Л. Д., Войціховський А. В., Гудзь Т. І. та ін.] Харків: ООО «Планета-Принт», 2021. 404 с.

9. Теорія та практика міжнародного кримінального права: підручник / Н.А. Зелінська, С.С. Андрейченко, Н.В. Дрьоміна-Волок, Д.О. Коваль: за заг. ред. проф. Н.А. Зелінської. Одеса: Фенікс, 2017. 582 с.

Додаткова:

1. Базов О. Деякі питання щодо визначення злочину агресії в міжнародному кримінальному праві. *Публічне право*. № 1 (29). 2018. С. 123-133.
URL: <https://www.publichne-pravo.com.ua/files/29/15.pdf>

2. Базов О.В. Питання міжнародно-правового статусу Міжнародного кримінального суду. *Публічне право*. 2019. № 35.
DOI: <https://doi.org/10.37374/2019-35-06>. URL: <https://www.publichne-pravo.com.ua/files/35/06.pdf>

pravo.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=114:pp-2019-35-06&catid=91&Itemid=483&lang=uk

3. Гоар В. Г. Взаємодія міжнародного права прав людини, міжнародного гуманітарного та кримінального права в питанні забезпечення права на здоров'я під час збройних конфліктів. *Часопис Київського університету права*. Правова система України й міжнародне право, порівняльне правознавство. № 2. 2019. С. 232-237.

DOI: <https://doi.org/10.36695/2219-5521.2.2019.40>.

URL: <https://chasprava.com.ua>

4. Грабович Т. А. Генеза концепції міжнародної відповідальності держав. *Правова держава*. № 39 (2020). С. 55-61. DOI: <https://doi.org/10.18524/2411-2054.2020.39.212980>. URL: <http://pd.onu.edu.ua/article/view/212980>

5. Кориневич А. Римський статут Міжнародного кримінального суду та Україна: шлях до ратифікації та відповідальності за вчинення найтяжчих злочинів під час збройного конфлікту. *Український часопис міжнародного права*. 2019. № 3. С. 141-143. DOI: <https://doi.org/10.36952/uail.2019.3.141-143>. URL: https://jusintergentes.com.ua/index.php?option=com_k2&view=item&id=305:3-2019&Itemid=149&lang=uk

6. Пилипенко В.П. Проблеми імплементації положень Римського статуту Міжнародного кримінального суду щодо воєнних злочинів у законодавство держав-учасниць. *Європейські перспективи*. 2020. № 2. С. 16-25. DOI: <https://doi.org/10.32782/EP.2020.2.3>.

URL: https://www.researchgate.net/publication/343785023_PROBLEMI_IMPLIMENTACII_POLOZEN_RIMSKOGO_STATUTU_MIZNARODNOGO_KRIMINALNOGO_SUDU_SODO_VOENNIH_ZLOCINIV_U_ZAKONODAVSTVO_DERZAV-UCASNIC

7. Солоненко О. М. Міжнародна кримінальна юстиція: етапи становлення та розвитку. Київ: Ліра-К, 2017. 360 с.

8. Попко В. Роль Організації Об'єднаних Націй у формуванні транснаціонального кримінального права. *Публічне право*. 2019. № 2 (34). С. 75-86.

URL: https://www.publichnepravo.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=95:pp-2019-34-09&catid=90&Itemid=483&lang=uk.

Тема № 3. Індивідуальна відповідальність у міжнародному кримінальному праві

Семінарське заняття: Спеціальні механізми міжнародного кримінального правосуддя для притягнення до індивідуальної відповідальності

Навчальна мета заняття: формування комплексного уявлення про систему органів міжнародного кримінального правосуддя; з'ясування питань щодо їх юрисдикції, організації та провадження судової діяльності; визначення впливу органів міжнародного кримінального правосуддя на розвиток міжнародного кримінального права.

Кількість годин – 2 год.

Навчальні питання:

1. Система органів міжнародного кримінального правосуддя.
2. Кримінально-процесуальні питання діяльності міжнародних кримінальних судів та трибуналів.
3. Нюрнберзький міжнародний військовий трибунал як орган міжнародного кримінального правосуддя.
4. Міжнародний військовий трибунал для Далекого Сходу як механізм притягнення до індивідуальної кримінальної відповідальності.

Методичні вказівки

Відповідаючи на перше питання, насамперед, потрібно зазначити, що ідея міжнародного кримінального правосуддя отримала розвиток у сучасних концепціях і втілена в загальних та в особливих рисах діючих моделей органів правосуддя. Саме ці органи здійснюють міжнародне кримінальне правосуддя, під яким слід розуміти міжнародний судовий механізм і процедуру для розгляду кримінальних справ осіб, що скоїли міжнародні правопорушення. Водночас, необхідно вказати, що нині відомо декілька інституційних моделей органів міжнародного кримінального правосуддя, а саме: 1) міжнародні кримінальні трибунали *ad hoc* (Нюрнберзький і Токійський трибунали, а також трибунали для Югославії і Руанди); 2) змішані (гібридні) трибунали (суди) (Спеціальний суд по С'єрра-Леоне, Спеціальний суд по Лівану, колегії з винятковою юрисдикцією щодо серйозних кримінальних злочинів у Східному Тиморі); 3) національні суди, до юрисдикції яких належать розгляд справ про міжнародні злочини за участю міжнародних суддів та інших учасників кримінального судочинства (Надзвичайні палати у судах Камбоджі); 4) постійно діючі органи кримінальної юстиції (Міжнародний кримінальний суд).

Розкриваючи друге питання, варто зауважити, що основними джерелами процесуальних норм трибуналів є Статути і Правила процедури (Регламенти). Розробка Правил процедури доручалась самим трибуналам, і відповідальність за підготовку проекту Правил процедури покладалась на обвинувачів. Для вирішення процесуальних питань, трибунали зверталися до кримінально-процесуальних правил національних правових систем, а також до національно-правової доктрини. Відмічаючи недосконалість розробки процесуальних норм у повоєнних трибуналах та непередбачуваність судових визначень, необхідно зазначити, що саме ця обставина послужила підставою для приділення більшої уваги опрацюванню процесуально-правової практики трибуналів.

Висвітлюючи третє питання потрібно акцентувати увагу на те, що першими актами практичного втілення міжнародної юрисдикції стали створення після Другої світової війни Нюрнберзького і Токійського трибуналів. Хоча вони були трибуналами *ad hoc*, вони стали зразком створення міжнародних судових органів на основі договору. У межах даного питання необхідно розкрити питання юрисдикції та процесуальні аспекти діяльності Нюрнберзького трибуналу.

Четверте питання присвячене висвітленню діяльності Токійського міжнародного військового трибуналу, який був створений з метою справедливого і швидкого суду та покарання головних військових злочинців на Далекому Сході. Для визначення правового статусу даного міжнародного судового органу потрібно розкрити питання юрисдикції, організації та провадження судової діяльності трибуналу.

Питання цільових виступів:

1. Принципи нюрнберзького процесу як основа міжнародного кримінального правосуддя.
2. Учасники міжнародного кримінального процесу.

Теми рефератів:

1. Роль Нюрнберзького і Токійського міжнародних військових трибуналів у розвитку міжнародного кримінального правосуддя.
2. Міжнародний кримінальний трибунал для колишньої Югославії як орган міжнародного кримінального правосуддя.
3. Міжнародний кримінальний трибунал щодо Руанди як орган міжнародного кримінального правосуддя.
4. Спеціальний суд у справах Сьєрра-Леоне як орган міжнародного кримінального правосуддя.

Література

Основна:

Нормативно-правові акти

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
2. Висновок Конституційного суду України у справі за конституційним поданням Президента України про надання висновку щодо відповідності Конституції України Римського статуту Міжнародного кримінального суду: Висновок Конституційного суду України від 11.07.2001 № 3-в/2001 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v003v710-01>.
3. Декларація про принципи міжнародного права, що стосуються дружніх відносин та співробітництва між державами відповідно до Статуту Організації Об'єднаних Націй 1970 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_569.
4. Європейська конвенція про взаємну допомогу у кримінальних справах 1959 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_036.
5. Європейська конвенція про видачу правопорушників 1957 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_033.

6. Європейська конвенція про міжнародну дійсність кримінальних вироків 1970 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_341.
7. Європейська конвенція про передачу провадження у кримінальних справах 1972 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_008.
8. Загальна декларація прав людини 1945 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015.
9. Заключний акт Наради з безпеки та співробітництва в Європі 1975 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_055.
10. Конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності 2000 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_789.
11. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
12. Конвенція про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах 1993 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_009.
13. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права 1966 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043.
14. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права 1966 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042.
15. Римський статут міжнародного кримінального суду // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588.
16. Статут міжнародної організації кримінальної поліції // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_142.
17. Статут Організації Об'єднаних Націй // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_010.
18. Статут Ради Європи // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001.
19. Угода між Україною та Європейським поліцейським офісом про оперативне та стратегічне співробітництво 2016 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_001-16.
20. Угода про асоціацію між Україною, з однією сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони 2014 р. // База даних

«Законодавство України» / Верховна Рада України.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011.

21. Угода про співробітництво між Україною та Європейською організацією з питань юстиції 2016 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_024-16.

Підручники та навчальні посібники

1. Міжнародне кримінальне право (співробітництво держав у протидії злочинності): підручник / В.А. Гринчак, І.В. Земан, І.І. Когутич, О.К. Марін. Харків: Право, 2019. 460 с.

2. Міжнародне право: підручник / А.В. Войціховський. Харків: Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2020. 544 с.

3. Міжнародне публічне право: підручник / під. ред. В. В. Мицика. Харків: Право. Т. 1. Основи теорії. 2019. 416 с.

4. Міжнародне публічне право: підручник / під. ред. В. В. Мицика. Харків: Право. Т. 2. Основні галузі. 2018. 624 с.

5. Міжнародне публічне право: підручник / М.О. Баймуратов. Київ: Фенікс, 2018. 762 с.

6. Міжнародне публічне право: підручник / Т.Л. Сироїд. Харків: Право, 2020. 648 с.

7. Міжнародне співробітництво у сфері правосуддя: підручник / В.М. Тертишник та ін.; за заг. ред. д.ю.н. проф. В.М. Тертишника та докт. наук держ. упр., професора В.В. Ченцова. Київ: Алерта, 2021. 276 с.

8. Права людини у міжнародному праві: підручник / за заг. ред. канд. юрид. наук, доцента А.В. Войціховського; [Бакумов О. С., Варунц Л. Д., Войціховський А. В., Гудзь Т. І. та ін.] Харків: ООО «Планета-Принт», 2021. 404 с.

9. Теорія та практика міжнародного кримінального права: підручник / Н.А. Зелінська, С.С. Андрейченко, Н.В. Дрьоміна-Волок, Д.О. Коваль: за заг. ред. проф. Н.А. Зелінської. Одеса: Фенікс, 2017. 582 с.

Додаткова:

1. Базов О. Деякі питання щодо визначення злочину агресії в міжнародному кримінальному праві. *Публічне право*. № 1 (29). 2018. С. 123-133. URL: <https://www.publichne-pravo.com.ua/files/29/15.pdf>

2. Базов О.В. Питання міжнародно-правового статусу Міжнародного кримінального суду. *Публічне право*. 2019. № 35. DOI: <https://doi.org/10.37374/2019-35-06>. URL: https://www.publichne-pravo.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=114:pp-2019-35-06&catid=91&Itemid=483&lang=uk

3. Гоар В. Г. Взаємодія міжнародного права прав людини, міжнародного гуманітарного та кримінального права в питанні забезпечення права на здоров'я під час збройних конфліктів. *Часопис Київського університету права*. Правова система України й міжнародне право, порівняльне правознавство. № 2. 2019.

С. 232-237.

DOI: <https://doi.org/10.36695/2219-5521.2.2019.40>.

URL: <https://chasprava.com.ua>

4. Грабович Т. А. Генеза концепції міжнародної відповідальності держав. *Правова держава*. № 39 (2020). С. 55-61. DOI: <https://doi.org/10.18524/2411-2054.2020.39.212980>. URL: <http://pd.onu.edu.ua/article/view/212980>

5. Кориневич А. Римський статут Міжнародного кримінального суду та Україна: шлях до ратифікації та відповідальності за вчинення найтяжчих злочинів під час збройного конфлікту. *Український часопис міжнародного права*. 2019. № 3. С. 141-143. DOI: <https://doi.org/10.36952/uail.2019.3.141-143>. URL: https://jusintergentes.com.ua/index.php?option=com_k2&view=item&id=305:3-2019&Itemid=149&lang=uk

6. Пилипенко В.П. Проблеми імплементації положень Римського статуту Міжнародного кримінального суду щодо воєнних злочинів у законодавство держав-учасниць. *Європейські перспективи*. 2020. № 2. С. 16-25. DOI: <https://doi.org/10.32782/EP.2020.2.3>.

URL: https://www.researchgate.net/publication/343785023_PROBLEMI_IMPLIMENTACII_POLOZEN_RIMSKOGO_STATUTU_MIZNARODNOGO_KRIMINALNOGO_SUDU_SODO_VOENNIH_ZLOCINIV_U_ZAKONODAVSTVO_DERZAV-UCASNIC

7. Солоненко О. М. Міжнародна кримінальна юстиція: етапи становлення та розвитку. Київ: Ліра-К, 2017. 360 с.

8. Попко В. Роль Організації Об'єднаних Націй у формуванні транснаціонального кримінального права. *Публічне право*. 2019. № 2 (34). С. 75-86. URL: https://www.publichne-pravo.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=95:pp-2019-34-09&catid=90&Itemid=483&lang=uk.

Тема № 4. Міжнародне співробітництво у протидії злочинності як інститут міжнародного кримінального права

Семінарське заняття: Загальні засади здійснення міжнародного співробітництва у протидії злочинності

Навчальна мета заняття: формування комплексного уявлення про існуючий механізм міжнародного співробітництва у протидії злочинності; визначення поняття даного міждержавного співробітництва як інституту міжнародного кримінального права та з'ясування його особливостей; розкриття форм та рівнів міжнародного співробітництва у протидії злочинності.

Кількість годин – 2 год.

Навчальні питання:

1. Поняття міжнародного співробітництва у протидії злочинності, його особливості.
2. Форми міжнародного співробітництва у протидії злочинності.
3. Рівні міжнародного співробітництва у протидії злочинності.

Методичні вказівки

Розкриваючи перше питання, варто зазначити, що зростання злочинності та його інтернаціоналізація зробили боротьбу з нею однією з головних соціальних проблем світової спільноти й обумовили необхідність міжнародного співробітництва в її вирішенні. У міжнародному кримінальному праві під міжнародним співробітництвом у протидії злочинності розуміється об'єднання зусиль держав та інших учасників міжнародно-правових відносин з метою підвищення ефективності правоохоронної діяльності, включаючи запобігання, припинення і розслідування злочинів. Завершуючи відповідь на це питання необхідно вказати і розкрити особливості даного міжнародного співробітництва, що сформувалися в сучасних умовах розвитку міжнародних відносин.

Відповідь на друге питання передбачає висвітлення форм міжнародного співробітництва у протидії злочинності, які зводяться до укладення міжнародних договорів (договірна форма) і створення відповідних міжнародних організацій (організаційна або інституційна форма). Важливо відзначити взаємозв'язок і взаємодію між двома названими формами міжнародного співробітництва. З одного боку, міжнародні організації створюються на основі відповідних міжнародних договорів, а з іншого – в межах міжнародних міждержавних організацій розробляються і ухвалюються нові або доповнюються вже існуючі договори, а в деяких випадках створюються органи з контролю за їх виконанням.

Відповідаючи на третє питання потрібно зазначити, що багатогранний характер сучасних міжнародних відносин так чи інакше призводить до розширення сфер взаємодії держав у протидії злочинності, що свідчить про розвиток трьох рівнів співробітництва: двосторонній (укладення двосторонніх договорів про співробітництво), регіональний (співробітництво держав певного регіону) і універсальний (співробітництво у межах міжнародних міждержавних організацій глобального характеру). Відповідні рівні міжнародного співробітництва у протидії злочинності потрібно розкрити, вказавши на їх особливості та відмінності між собою.

Питання цільових виступів:

1. Напрями міжнародного співробітництва у протидії злочинності.
2. Особливості двостороннього рівня міжнародного співробітництва у протидії злочинності.

Теми рефератів:

1. Роль ООН у формуванні механізму міжнародного співробітництва у протидії злочинності.
2. Інтерпол як міжнародний центр співробітництва держав у протидії злочинності.
3. Європейське регіональне співробітництво у протидії злочинності у межах Європолу.

4. Євроюст у системі кримінально-правового співробітництва Європейського Союзу.

Література

Основна:

Нормативно-правові акти

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.

2. Висновок Конституційного суду України у справі за конституційним поданням Президента України про надання висновку щодо відповідності Конституції України Римського статуту Міжнародного кримінального суду: Висновок Конституційного суду України від 11.07.2001 № 3-в/2001 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v003v710-01>.

3. Декларація про принципи міжнародного права, що стосуються дружніх відносин та співробітництва між державами відповідно до Статуту Організації Об'єднаних Націй 1970 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_569.

4. Європейська конвенція про взаємну допомогу у кримінальних справах 1959 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_036.

5. Європейська конвенція про видачу правопорушників 1957 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_033.

6. Європейська конвенція про міжнародну дійсність кримінальних вироків 1970 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_341.

7. Європейська конвенція про передачу провадження у кримінальних справах 1972 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_008.

8. Загальна декларація прав людини 1945 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015.

9. Заклучний акт Наради з безпеки та співробітництва в Європі 1975 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_055.

10. Конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності 2000 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_789.

11. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004.

12. Конвенція про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах 1993 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_009.
13. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права 1966 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043.
14. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права 1966 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042.
15. Римський статут міжнародного кримінального суду // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588.
16. Статут міжнародної організації кримінальної поліції // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_142.
17. Статут Організації Об'єднаних Націй // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_010.
18. Статут Ради Європи // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001.
19. Угода між Україною та Європейським поліцейським офісом про оперативне та стратегічне співробітництво 2016 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_001-16.
20. Угода про асоціацію між Україною, з однією сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони 2014 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011.
21. Угода про співробітництво між Україною та Європейською організацією з питань юстиції 2016 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_024-16.

Підручники та навчальні посібники

1. Європейська конвенція з прав людини та кримінальне право: наук.-практ. посіб. / В.С. Буняк. Київ: Юрінком Інтер, 2020. 156 с.
2. Імплементация Римського статуту Міжнародного кримінального суду: досвід зарубіжних держав та України: монографія / Н. Камінська, Є. Щербань. Київ-Одеса: Фенікс, 2021. 214 с.
3. Міжнародне кримінальне право (співробітництво держав у протидії злочинності): підручник / В.А. Гринчак, І.В. Земан, І.І. Когутич, О.К. Марін. Харків: Право, 2019. 460 с.
4. Міжнародне право: підручник / А.В. Войціховський. Харків: Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2020. 544 с.

5. Міжнародне публічне право: підручник / під. ред. В. В. Мищика. Харків: Право. Т. 1. Основи теорії. 2019. 416 с.
6. Міжнародне публічне право: підручник / під. ред. В. В. Мищика. Харків: Право. Т. 2. Основні галузі. 2018. 624 с.
7. Міжнародне публічне право: підручник / М.О. Баймуратов. Київ: Фенікс, 2018. 762 с.
8. Міжнародне публічне право: підручник / Т.Л. Сироїд. Харків: Право, 2020. 648 с.
9. Міжнародне співробітництво у сфері запобігання та протидії транснаціональній злочинності: монографія / І.М. Леган. Чернігів: НУ «Чернігівська політехніка», 2021. 328 с.
10. Міжнародне співробітництво у сфері правоохоронної діяльності: навч. посіб. / С.М. Перепьолкін, Є.Г. Паршутін. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 112 с.
11. Міжнародне співробітництво у сфері правосуддя: підручник / В.М. Тertiшник та ін.; за заг. ред. д.ю.н. проф. В.М. Тertiшника та докт. наук держ. упр., професора В.В. Ченцова. Київ: Алерта, 2021. 276 с.
12. Права людини у міжнародному праві: підручник / за заг. ред. канд. юрид. наук, доцента А.В. Войціховського; [Бакумов О. С., Варунц Л. Д., Войціховський А. В., Гудзь Т. І. та ін.] Харків: ООО «Планета-Принт», 2021. 404 с.
13. Право міжнародних організацій: навчальний посібник / О.М. Шпакович. Київ: Фенікс, 2021. 132 с.
14. Протидія транскордонній злочинності: глобальний контекст і реалії України: монографія / С.О. Філіппов. Одеса: Фенікс, 2019. 452 с.
15. Теорія та практика міжнародного кримінального права: підручник / Н.А. Зелінська, С.С. Андрейченко, Н.В. Дрьоміна-Волок, Д.О. Коваль: за заг. ред. проф. Н.А. Зелінської. Одеса: Фенікс, 2017. 582 с.

Додаткова:

1. Перепьолкін С.М. Правовий статус агентства Європейського Союзу зі співробітництва правоохоронних органів (Європол). Аналітично-порівняльне правознавство. 2021. № 3. С. 270-274. DOI: <https://doi.org/0.24144/2788-6018.2021.03.50>. URL: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/253002>
2. Borko A., Nehodchenko V., Volobuieva O., Kharaberiush I., Lohvynenko Ye. Fighting against cybercrime: problems and prospects in Ukraine and the world. *Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues*. 2019. Vol. 22, Special Issue 2. URL: <https://www.abacademies.org/articles/Fighting-against-cybercrime-problems-and-prospects-in-Ukraine-and-the-world-1544-0044-22-SI-2-352.pdf>
3. Voitsikhovskyi A., Bakumov O., Ustymenko O., Marchuk M.. The Legal Mechanisms of Ensuring Regional Cooperation in Combatting Crime Within the Framework of the Council of Europe: Experience of Ukraine. *The Central European Journal of International and Security Studies (CEJISS)*. 2019. Volume 13. Issue 1. p. 138-160. URL: <https://www.cejiss.org/the-legal-mechanisms-of-ensuring-regional-cooperation-in-combatting-crime-within-the-framework-of-the-council-of-europe->

experience-of-

ukraine?fbclid=IwAR2el_dNrQwU_U5YpDji0GJcS7iVdch4mX1j_nesgmMWgAIN9uopNjJsEhk

4. Базов О. Деякі питання щодо визначення злочину агресії в міжнародному кримінальному праві. *Публічне право*. № 1 (29). 2018. С. 123-133. URL: <https://www.publichne-pravo.com.ua/files/29/15.pdf>

5. Веремієнко С. В. Напрямки та форми міжнародного співробітництва у боротьбі зі злочинністю. *Право і суспільство*. Випуск 2 (2). 2019. С. 229-233. URL: http://www.pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2019/2_2019/part_2/42.pdf

6. Войціховський А. В. Кібербезпека як важлива складова системи захисту національної безпеки європейських країн. *Журнал східноєвропейського права*. 2018. № 53. С. 26-37. URL: http://easternlaw.com.ua/wp-content/uploads/2018/07/voysikhovskyu_53.pdf

7. Крушніцька О. В. Розмежування поняття правової допомоги. *Часопис Київського університету права. Правова система України й міжнародне право, порівняльне правознавство*. № 4. 2019. С. 98-102. DOI: 10.36695/2219-5521.4.2019.15. URL: <https://chasprava.com.ua>

8. Поплавський А. Проблеми державного регулювання діяльності міжнародного співробітництва у боротьбі зі організованою злочинністю. *Аспекти публічного права*. Випуск 7 (1-2). 2019. С. 5-13. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=aplup_2019_7_1-2_3

9. Солоненко О. М. Міжнародна кримінальна юстиція: етапи становлення та розвитку. Київ: Ліра-К, 2017. 360 с.

10. Попко В.В. Принципи міжнародного співробітництва держав із надання взаємної правової допомоги у транснаціональному кримінальному праві. *Bulletin of the penitentiary association of Ukraine*. 2019. № 1 (7). С. 105-117. DOI: <https://doi.org/10.34015/2523-4552.2019.1.09> URL: <https://visnykpau.com/index.php/journal/article/download/289/208>

11. Попко В. Роль Організації Об'єднаних Націй у формуванні транснаціонального кримінального права. *Публічне право*. 2019. № 2 (34). С. 75-86. URL: https://www.publichne-pravo.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=95:pp-2019-34-09&catid=90&Itemid=483&lang=uk

Тема № 4. Міжнародне співробітництво у протидії злочинності як інститут міжнародного кримінального права

Семінарське заняття: Принципи міжнародного співробітництва у протидії злочинності

Навчальна мета заняття: формування комплексного уявлення про принципи міжнародного співробітництва у протидії злочинності; визначення їх загальної характеристики та юридичної природи.

Кількість годин – 2 год.

Навчальні питання:

1. Поняття принципів міжнародного співробітництва у протидії злочинності, їх міжнародно-правове закріплення.
2. Основні (загальні) принципи міжнародного співробітництва у протидії злочинності.
3. Спеціальні (галузеві) принципи міжнародного співробітництва у протидії злочинності.

Методичні вказівки

Відповідь на перше питання повинна передбачати твердження про те, що міжнародне співробітництво у протидії злочинності ґрунтується на системі певних критеріїв, стандартів, тобто міжнародних принципах. Під принципами міжнародного співробітництва у протидії злочинності слід розуміти керівні правила поведінки суб'єктів у галузі запобігання, припинення і розслідування злочинів. Окрім того, у межах питання необхідно проаналізувати положення міжнародно-правових актів, в яких закріплені принципи даного виду міждержавного співробітництва.

Розкриваючи друге питання, насамперед, потрібно зазначити, що у юридичній літературі принципи міжнародного співробітництва у протидії злочинності поділяються на основні (загальні) і спеціальні (галузеві). Відповідь на це питання повинна містити пояснення того, що основні (загальні) принципи поширюються на всю сферу сучасного міжнародного права, правовим інститутом галузі міжнародного кримінального права якого є міжнародне співробітництво у протидії злочинності. Формулюючи (загальні) принципи міжнародного співробітництва у протидії потрібно надати їх загальну характеристику.

Відповідаючи на третє питання варто зауважити, що до спеціальних (галузевих) принципів відносяться принципи, які притаманні виключно правовому інституту – міжнародне співробітництво у протидії злочинності. До таких принципів слід віднести принцип невидачі громадян і політичних емігрантів, принцип невідворотності покарання і принцип гуманізму. Для розкриття змісту спеціальних (галузевих) принципів міжнародного співробітництва у протидії злочинності відповідь повинна містити їх загальну характеристику.

Питання цільових виступів:

1. Вплив принципів міжнародного співробітництва у протидії злочинності на розвиток міжнародному кримінальному праві.
2. Реалізація принципу гуманізму при здійсненні міжнародного співробітництва у протидії злочинності.

Теми рефератів:

1. Повага до прав і свобод людини як принцип міжнародного співробітництва у протидії злочинності.
2. Невтручання у внутрішні справи держави як принцип міжнародного співробітництва у протидії злочинності.
3. Рівноправ'я і самовизначення народів як принцип міжнародного співробітництва у протидії злочинності
4. Принцип невідворотності покарання у міжнародному кримінальному праві.

Література

Основна:

Нормативно-правові акти

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
2. Висновок Конституційного суду України у справі за конституційним поданням Президента України про надання висновку щодо відповідності Конституції України Римського статуту Міжнародного кримінального суду: Висновок Конституційного суду України від 11.07.2001 № 3-в/2001 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v003v710-01>.
3. Декларація про принципи міжнародного права, що стосуються дружніх відносин та співробітництва між державами відповідно до Статуту Організації Об'єднаних Націй 1970 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_569.
4. Європейська конвенція про взаємну допомогу у кримінальних справах 1959 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_036.
5. Європейська конвенція про видачу правопорушників 1957 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_033.
6. Європейська конвенція про міжнародну дійсність кримінальних вироків 1970 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_341.
7. Європейська конвенція про передачу провадження у кримінальних справах 1972 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_008.
8. Загальна декларація прав людини 1945 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015.
9. Заключний акт Наради з безпеки та співробітництва в Європі 1975 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_055.

10. Конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності 2000 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_789.
11. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
12. Конвенція про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах 1993 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_009.
13. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права 1966 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043.
14. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права 1966 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042.
15. Римський статут міжнародного кримінального суду // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588.
16. Статут міжнародної організації кримінальної поліції // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_142.
17. Статут Організації Об'єднаних Націй // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_010.
18. Статут Ради Європи // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001.
19. Угода між Україною та Європейським поліцейським офісом про оперативне та стратегічне співробітництво 2016 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_001-16.
20. Угода про асоціацію між Україною, з однією сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони 2014 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011.
21. Угода про співробітництво між Україною та Європейською організацією з питань юстиції 2016 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_024-16.

Підручники та навчальні посібники

1. Європейська конвенція з прав людини та кримінальне право: наук.-практ. посіб. / В.С. Буняк. Київ: Юрінком Інтер, 2020. 156 с.
2. Імплементация Римського статуту Міжнародного кримінального суду: досвід зарубіжних держав та України: монографія / Н. Камінська, Є. Щербань. Київ-Одеса: Фенікс, 2021. 214 с.

3. Міжнародне кримінальне право (співробітництво держав у протидії злочинності): підручник / В.А. Гринчак, І.В. Земан, І.І. Когутич, О.К. Марін. Харків: Право, 2019. 460 с.
4. Міжнародне право: підручник / А.В. Войціховський. Харків: Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2020. 544 с.
5. Міжнародне публічне право: підручник / під. ред. В. В. Мищика. Харків: Право. Т. 1. Основи теорії. 2019. 416 с.
6. Міжнародне публічне право: підручник / під. ред. В. В. Мищика. Харків: Право. Т. 2. Основні галузі. 2018. 624 с.
7. Міжнародне публічне право: підручник / М.О. Баймуратов. Київ: Фенікс, 2018. 762 с.
8. Міжнародне публічне право: підручник / Т.Л. Сироїд. Харків: Право, 2020. 648 с.
9. Міжнародне співробітництво у сфері запобігання та протидії транснаціональній злочинності: монографія / І.М. Леган. Чернігів: НУ «Чернігівська політехніка», 2021. 328 с.
10. Міжнародне співробітництво у сфері правоохоронної діяльності: навч. посіб. / С.М. Перепьолкін, Є.Г. Паршутін. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 112 с.
11. Міжнародне співробітництво у сфері правосуддя: підручник / В.М. Тертишник та ін.; за заг. ред. д.ю.н. проф. В.М. Тертишника та докт. наук держ. упр., професора В.В. Ченцова. Київ: Алерта, 2021. 276 с.
12. Права людини у міжнародному праві: підручник / за заг. ред. канд. юрид. наук, доцента А.В. Войціховського; [Бакумов О. С., Варунц Л. Д., Войціховський А. В., Гудзь Т. І. та ін.] Харків: ООО «Планета-Принт», 2021. 404 с.
13. Право міжнародних організацій: навчальний посібник / О.М. Шпакович. Київ: Фенікс, 2021. 132 с.
14. Протидія транскордонній злочинності: глобальний контекст і реалії України: монографія / С.О. Філіппов. Одеса: Фенікс, 2019. 452 с.
15. Теорія та практика міжнародного кримінального права: підручник / Н.А. Зелінська, С.С. Андрейченко, Н.В. Дрьоміна-Волок, Д.О. Коваль: за заг. ред. проф. Н.А. Зелінської. Одеса: Фенікс, 2017. 582 с.

Додаткова:

1. Перепьолкін С.М. Правовий статус агентства Європейського Союзу зі співробітництва правоохоронних органів (Європол). Аналітично-порівняльне правознавство. 2021. № 3. С. 270-274. DOI: <https://doi.org/0.24144/2788-6018.2021.03.50>. URL: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/253002>
2. Borko A., Nehodchenko V., Volobuieva O., Kharaberiush I., Lohvynenko Ye. Fighting against cybercrime: problems and prospects in Ukraine and the world. *Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues*. 2019. Vol. 22, Special Issue 2. URL: <https://www.abacademies.org/articles/Fighting-against-cybercrime-problems-and-prospects-in-Ukraine-and-the-world-1544-0044-22-SI-2-352.pdf>

3. Voitsikhovskiy A., Bakumov O., Ustymenko O., Marchuk M.. The Legal Mechanisms of Ensuring Regional Cooperation in Combatting Crime Within the Framework of the Council of Europe: Experience of Ukraine. *The Central European Journal of International and Security Studies (CEJISS)*. 2019. Volume 13. Issue 1. p. 138-160. URL: https://www.cejiss.org/the-legal-mechanisms-of-ensuring-regional-cooperation-in-combatting-crime-within-the-framework-of-the-council-of-europe-experience-of-ukraine?fbclid=IwAR2el_dNrQwU_U5YpDji0GJcS7iVdch4mX1j_nesgmMWgAIN9uopNjJsEhk
4. Базов О. Деякі питання щодо визначення злочину агресії в міжнародному кримінальному праві. *Публічне право*. № 1 (29). 2018. С. 123-133. URL: <https://www.publichne-pravo.com.ua/files/29/15.pdf>
5. Веремієнко С. В. Напрямки та форми міжнародного співробітництва у боротьбі зі злочинністю. *Право і суспільство*. Випуск 2 (2). 2019. С. 229-233. URL: http://www.pravoisuspiilstvo.org.ua/archive/2019/2_2019/part_2/42.pdf
6. Войціховський А. В. Кібербезпека як важлива складова системи захисту національної безпеки європейських країн. *Журнал східноєвропейського права*. 2018. № 53. С. 26-37. URL: http://easternlaw.com.ua/wp-content/uploads/2018/07/voitsikhovskyy_53.pdf
7. Крушніцька О. В. Розмежування поняття правової допомоги. *Часопис Київського університету права. Правова система України й міжнародне право, порівняльне правознавство*. № 4. 2019. С. 98-102. DOI: 10.36695/2219-5521.4.2019.15. URL: <https://chasprava.com.ua>
8. Поплавський А. Проблеми державного регулювання діяльності міжнародного співробітництва у боротьбі зі організованою злочинністю. *Аспекти публічного права*. Випуск 7 (1-2). 2019. С. 5-13. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILEA=&2_S21STR=aplup_2019_7_1-2_3
9. Солоненко О. М. Міжнародна кримінальна юстиція: етапи становлення та розвитку. Київ: Ліра-К, 2017. 360 с.
10. Попко В.В. Принципи міжнародного співробітництва держав із надання взаємної правової допомоги у транснаціональному кримінальному праві. *Bulletin of the penitentiary association of Ukraine*. 2019. № 1 (7). С. 105-117. DOI: <https://doi.org/10.34015/2523-4552.2019.1.09> URL: <https://visnykpau.com/index.php/journal/article/download/289/208>
11. Попко В. Роль Організації Об'єднаних Націй у формуванні транснаціонального кримінального права. *Публічне право*. 2019. № 2 (34). С. 75-86. URL: https://www.publichne-pravo.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=95:pp-2019-34-09&catid=90&Itemid=483&lang=uk

Тема № 5. Правова допомога у кримінальних справах

Семінарське заняття: Загальні засади надання правової допомоги у кримінальних справах

Навчальна мета заняття: формування комплексного уявлення про зміст і особливості надання правової допомоги у кримінальних справах; з'ясування її правової основи, підстав і видів; обґрунтування місця і ролі України у механізмі надання правової допомоги у кримінальних справах.

Кількість годин – 2 год.

Навчальні питання:

1. Поняття правової допомоги у кримінальних справах, її особливості.
2. Види правової допомоги у кримінальних справах.
3. Україна як суб'єкт міжнародної правової допомоги у кримінальних справах.

Методичні вказівки

Відповідаючи на перше питання варто зазначити, що правова допомога у кримінальних справах є однією із форм міжнародного співробітництва у протидії злочинності, під якою слід розуміти передбачену міжнародними документами систему процесуальних, організаційно-правових заходів, механізмів, принципів, способів, методів, інститутів, що застосовуються у кримінальних справах, при одночасному застосуванні і посиленні на норми національного законодавства держав, які перебувають у відносинах правового співробітництва у кримінальних справах та міжнародного права, на підставі домовленості або взаємності. При цьому, правова допомога у кримінальних справах полягає у виконанні (за відповідним проханням) компетентними органами однієї держави дій, які необхідні для розслідування кримінальної справи, його розгляду в суді чи для виконання призначеного в справі покарання в іншій (запитуючій) державі. Окрему увагу необхідно приділити особливостям надання правової допомоги у кримінальних справах у сучасних умовах розвитку міжнародного співробітництва у протидії злочинності.

Відповідь на друге питання повинна передбачати твердження про те, що в більшості випадків правова допомога у кримінальних справах полягає у виконанні доручень судово-слідчих органів іншої держави про виконання окремих процесуальних дій (проведення обшуку, вилучення, експертизи, допиту обвинувачуваного, підсудного, потерпілого тощо), а також передачі речей, які можуть мати значення доказів чи придбані злочинним шляхом. У межах питання слід також вказати на міжнародно-правове закріплення визначених видів правової допомоги у кримінальних справах (спеціальні двосторонні договори, багатосторонні договори тощо).

Розкриваючи третє питання потрібно зазначити, що з набуттям державної незалежності Україна увійшла в міжнародний правовий простір та посідає належне місце в системі взаємодії з іноземними державами щодо надання

правової допомоги у кримінальних справах. Наша держава уклала багатосторонні і двосторонні міжнародні договори про взаємну правову допомогу та правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах з багатьма країнами світу. Водночас, для України, як однієї із правонаступниць колишнього СРСР, зберігають чинність двосторонні міжнародні договори, укладені Радянським Союзом. Відповідь на це питання потребує аналіз та характеристику положень чинних міжнародних договорів про правову допомогу у кримінальних справах, учасником яких є Україна.

Питання цільових виступів:

1. Підстави правової допомоги у кримінальних справах.
2. Порядок здійснення правової допомоги у кримінальних справах.

Теми рефератів:

1. Поняття і види правової допомоги у кримінальних справах.
2. Правове закріплення принципу надання правової допомоги у кримінальних справах.
3. Запит про міжнародну правову допомогу у кримінальних справах.
4. Міжнародний розшук особи як вид правової допомоги у кримінальних справах.

Література

Основна:

Нормативно-правові акти

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
2. Висновок Конституційного суду України у справі за конституційним поданням Президента України про надання висновку щодо відповідності Конституції України Римського статуту Міжнародного кримінального суду: Висновок Конституційного суду України від 11.07.2001 № 3-в/2001 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v003v710-01>.
3. Декларація про принципи міжнародного права, що стосуються дружніх відносин та співробітництва між державами відповідно до Статуту Організації Об'єднаних Націй 1970 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_569.
4. Ропейська конвенція про взаємну допомогу у кримінальних справах 1959 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_036.
5. Європейська конвенція про видачу правопорушників 1957 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_033.

6. Європейська конвенція про міжнародну дійсність кримінальних вироків 1970 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_341.
7. Європейська конвенція про передачу провадження у кримінальних справах 1972 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_008.
8. Загальна декларація прав людини 1945 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015.
9. Заключний акт Наради з безпеки та співробітництва в Європі 1975 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_055.
10. Конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності 2000 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_789.
11. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
12. Конвенція про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах 1993 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_009.
13. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права 1966 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043.
14. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права 1966 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042.
15. Римський статут міжнародного кримінального суду // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588.
16. Статут міжнародної організації кримінальної поліції // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_142.
17. Статут Організації Об'єднаних Націй // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_010.
18. Статут Ради Європи // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001.
19. Угода між Україною та Європейським поліцейським офісом про оперативне та стратегічне співробітництво 2016 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_001-16.
20. Угода про асоціацію між Україною, з однією сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони 2014 р. // База даних

«Законодавство України» / Верховна Рада України.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011.

21. Угода про співробітництво між Україною та Європейською організацією з питань юстиції 2016 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_024-16.

Підручники та навчальні посібники

1. Міжнародне кримінальне право (співробітництво держав у протидії злочинності): підручник / В.А. Гринчак, І.В. Земан, І.І. Когутич, О.К. Марін. Харків: Право, 2019. 460 с.

2. Міжнародне право: підручник / А.В. Войціховський. Харків: Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2020. 544 с.

3. Міжнародне публічне право: підручник / під. ред. В. В. Мицика. Харків: Право. Т. 1. Основи теорії. 2019. 416 с.

4. Міжнародне публічне право: підручник / під. ред. В. В. Мицика. Харків: Право. Т. 2. Основні галузі. 2018. 624 с.

5. Міжнародне публічне право: підручник / М.О. Баймуратов. Київ: Фенікс, 2018. 762 с.

6. Міжнародне публічне право: підручник / Т.Л. Сироїд. Харків: Право, 2020. 648 с.

7. Міжнародне співробітництво у сфері правосуддя: підручник / В.М. Тертишник та ін.; за заг. ред. д.ю.н. проф. В.М. Тертишника та докт. наук держ. упр., професора В.В. Ченцова. Київ: Алерта, 2021. 276 с.

8. Право міжнародних організацій: навчальний посібник / О.М. Шпакович. Київ: Фенікс, 2021. 132 с.

9. Протидія транскордонній злочинності: глобальний контекст і реалії України: монографія / С.О. Філіппов. Одеса: Фенікс, 2019. 452 с.

10. Теорія та практика міжнародного кримінального права: підручник / Н.А. Зелінська, С.С. Андрейченко, Н.В. Дрьоміна-Волок, Д.О. Коваль: за заг. ред. проф. Н.А. Зелінської. Одеса: Фенікс, 2017. 582 с.

Додаткова:

1. Voitsikhovskyi A., Bakumov O., Ustymenko O., Marchuk M.. The Legal Mechanisms of Ensuring Regional Cooperation in Combatting Crime Within the Framework of the Council of Europe: Experience of Ukraine. *The Central European Journal of International and Security Studies (CEJISS)*. 2019. Volume 13. Issue 1. p. 138-160. URL: https://www.cejiss.org/the-legal-mechanisms-of-ensuring-regional-cooperation-in-combatting-crime-within-the-framework-of-the-council-of-europe-experience-of-ukraine?fbclid=IwAR2el_dNrQwU_U5YpDji0GJcS7iVdch4mX1j_nesgmMWgAIN9uopNjJsEhk

2. Веремієнко С. В. Напрямки та форми міжнародного співробітництва у боротьбі зі злочинністю. *Право і суспільство*. Випуск 2 (2). 2019. С. 229-233. URL: http://www.pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2019/2_2019/part_2/42.pdf

3. Крушніцька О. В. Розмежування поняття правової допомоги. *Часопис Київського університету права. Правова система України й міжнародне право, порівняльне правознавство*. № 4. 2019. С. 98-102. DOI: 10.36695/2219-5521.4.2019.15. URL: <https://chasprava.com.ua>

4. Попко В.В. Принципи міжнародного співробітництва держав із надання взаємної правової допомоги у транснаціональному кримінальному праві. *Bulletin of the penitentiary association of Ukraine*. 2019. № 1 (7). С. 105-117. DOI: <https://doi.org/10.34015/2523-4552.2019.1.09>
URL: <https://visnykpau.com/index.php/journal/article/download/289/208>

Тема № 5. Правова допомога у кримінальних справах

Семінарське заняття: Міжнародно-правове регулювання видачі осіб (екстрадиції)

Навчальна мета заняття: формування комплексного уявлення про інститут видачі осіб (екстрадиції); з'ясування його міжнародно-правової регламентації, видів видачі осіб (екстрадиції) і підстав у його відмові; визначення правової природи європейського ордеру на арешт.

Кількість годин – 2 год.

Навчальні питання:

1. Поняття видачі осіб (екстрадиції), його види.
2. Правова регламентація видачі осіб (екстрадиції).
3. Підстави відмови у видачі осіб (екстрадиції).
4. Європейський ордер на арешт.

Методичні вказівки

Відповідаючи на перше питання, насамперед, потрібно зазначити, що укладання міжнародних договорів з питань видачі осіб (екстрадиції) пов'язано з тим, що держава в силу принципу суверенітету не може поширювати свою юрисдикцію на територію інших держав. Єдиною можливістю реалізації принципу невідворотності покарання стосовно злочинця, який знаходиться на території іншої держави є звернення до такої держави з проханням про надання правової допомоги у кримінальній справі у вигляді видачі осіб (екстрадиції). Крім того, відповідь на це питання повинна містити визначення видачі осіб (екстрадиції) та характеристики її видів.

Розкриваючи друге питання необхідно зауважити, що правовою основою видачі осіб (екстрадиції) є двосторонні і багатосторонні міжнародні договори, конвенції, національне законодавство, які регламентуються підстави, види і порядок надання правової допомоги у кримінальних справах у вигляді видачі осіб (екстрадиції). Водночас, правова допомога у вигляді видачі осіб (екстрадиції) може бути виконана іншій державі і при відсутності міжнародного договору з нею, в порядку принципу взаємності. У межах питання слід назвати і проаналізувати положення міжнародних договорів і

конвенцій, а також національне законодавство України, що регламентує надання правової допомоги у кримінальних справах у вигляді видачі осіб (екстрадиції).

Висвітлюючи третє питання варто зауважити, що у виконанні запиту (доручення) компетентного органу іноземної держави щодо видачі осіб (екстрадиції) може бути відмовлено у випадках, передбачених нормами міжнародного і внутрішньодержавного права. Для з'ясування змісту цього питання необхідно визначити перелік імперативних і факультативних підстав відмови у видачі осіб (екстрадиції) і надати їх характеристику.

Відповідь на четверте питання потребує розкриття правової природи і особливостей застосування європейського ордеру на арешт. Насамперед, варто зазначити, що це окреме судове рішення, видане державою-членом ЄС із метою арешту та видачі іншою державою-членом розшукуваної особи в цілях проведення кримінального обвинувачення або виконання тюремного вироку або наказу про тримання під вартою. Європейський ордер на арешт фактично покликаний стати основним інструментом, який забезпечує передачу осіб у рамках співробітництва в кримінальних справах між державами-членами ЄС.

Питання цільових виступів:

1. Поняття і цілі видачі осіб (екстрадиції).
2. Роль міжнародних договорів у регулюванні процедур видачі осіб (екстрадиції) між країнами.

Теми рефератів:

1. Вплив міжнародних організацій на розвиток інституту видачі осіб (екстрадиції).
2. Видача осіб (екстрадиція) в аспекті співвідношення міжнародного та національного права.
3. Міжнародно-правовий механізм видачі осіб (екстрадиції).
4. Правові аспекти видачі осіб (екстрадиції) на підставі європейського ордеру на арешт.

Література

Основна:

Нормативно-правові акти

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
2. Висновок Конституційного суду України у справі за конституційним поданням Президента України про надання висновку щодо відповідності Конституції України Римського статуту Міжнародного кримінального суду: Висновок Конституційного суду України від 11.07.2001 № 3-в/2001 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v003v710-01>.

3. Декларація про принципи міжнародного права, що стосуються дружніх відносин та співробітництва між державами відповідно до Статуту Організації Об'єднаних Націй 1970 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_569.
4. Ропейська конвенція про взаємну допомогу у кримінальних справах 1959 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_036.
5. Європейська конвенція про видачу правопорушників 1957 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_033.
6. Європейська конвенція про міжнародну дійсність кримінальних вироків 1970 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_341.
7. Європейська конвенція про передачу провадження у кримінальних справах 1972 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_008.
8. Загальна декларація прав людини 1945 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015.
9. Заключний акт Наради з безпеки та співробітництва в Європі 1975 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_055.
10. Конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності 2000 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_789.
11. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
12. Конвенція про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах 1993 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_009.
13. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права 1966 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043.
14. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права 1966 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042.
15. Римський статут міжнародного кримінального суду // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588.
16. Статут міжнародної організації кримінальної поліції // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_142.

17. Статут Організації Об'єднаних Націй // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_010.

18. Статут Ради Європи // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001.

19. Угода між Україною та Європейським поліцейським офісом про оперативне та стратегічне співробітництво 2016 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_001-16.

20. Угода про асоціацію між Україною, з однією сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони 2014 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011.

21. Угода про співробітництво між Україною та Європейською організацією з питань юстиції 2016 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_024-16.

Підручники та навчальні посібники

1. Міжнародне кримінальне право (співробітництво держав у протидії злочинності): підручник / В.А. Гринчак, І.В. Земан, І.І. Когутич, О.К. Марін. Харків: Право, 2019. 460 с.

2. Міжнародне право: підручник / А.В. Войціховський. Харків: Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2020. 544 с.

3. Міжнародне публічне право: підручник / під. ред. В. В. Мицика. Харків: Право. Т. 1. Основи теорії. 2019. 416 с.

4. Міжнародне публічне право: підручник / під. ред. В. В. Мицика. Харків: Право. Т. 2. Основні галузі. 2018. 624 с.

5. Міжнародне публічне право: підручник / М.О. Баймуратов. Київ: Фенікс, 2018. 762 с.

6. Міжнародне публічне право: підручник / Т.Л. Сироїд. Харків: Право, 2020. 648 с.

7. Міжнародне співробітництво у сфері правосуддя: підручник / В.М. Тertiшник та ін.; за заг. ред. д.ю.н. проф. В.М. Тertiшника та докт. наук держ. упр., професора В.В. Ченцова. Київ: Алерта, 2021. 276 с.

8. Право міжнародних організацій: навчальний посібник / О.М. Шпакович. Київ: Фенікс, 2021. 132 с.

9. Протидія транскордонній злочинності: глобальний контекст і реалії України: монографія / С.О. Філіппов. Одеса: Фенікс, 2019. 452 с.

10. Теорія та практика міжнародного кримінального права: підручник / Н.А. Зелінська, С.С. Андрейченко, Н.В. Дрьоміна-Волок, Д.О. Коваль: за заг. ред. проф. Н.А. Зелінської. Одеса: Фенікс, 2017. 582 с.

Додаткова:

1. Voitsikhovskiy A., Bakumov O., Ustymenko O., Marchuk M.. The Legal Mechanisms of Ensuring Regional Cooperation in Combatting Crime Within the Framework of the Council of Europe: Experience of Ukraine. *The Central European Journal of International and Security Studies (CEJISS)*. 2019. Volume 13. Issue 1. p. 138-160. URL: https://www.cejiss.org/the-legal-mechanisms-of-ensuring-regional-cooperation-in-combatting-crime-within-the-framework-of-the-council-of-europe-experience-of-ukraine?fbclid=IwAR2el_dNrQwU_U5YpDji0GJcS7iVdch4mX1j_nesgmMWgAIN9uopNjJsEhk
2. Веремієнко С. В. Напрямки та форми міжнародного співробітництва у боротьбі зі злочинністю. *Право і суспільство*. Випуск 2 (2). 2019. С. 229-233. URL: http://www.pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2019/2_2019/part_2/42.pdf
3. Крушніцька О. В. Розмежування поняття правової допомоги. *Часопис Київського університету права. Правова система України й міжнародне право, порівняльне правознавство*. № 4. 2019. С. 98-102. DOI: 10.36695/2219-5521.4.2019.15. URL: <https://chasprava.com.ua>
4. Попко В.В. Принципи міжнародного співробітництва держав із надання взаємної правової допомоги у транснаціональному кримінальному праві. *Bulletin of the penitentiary association of Ukraine*. 2019. № 1 (7). С. 105-117. DOI: <https://doi.org/10.34015/2523-4552.2019.1.09> URL: <https://visnykpau.com/index.php/journal/article/download/289/208>

Тема № 6. Міжнародний кримінальний суд як орган міжнародного кримінального правосуддя

Семінарське заняття: Міжнародний кримінальний суд як орган міжнародного кримінального правосуддя

Навчальна мета заняття: формування комплексного уявлення про діяльність Міжнародного кримінального суду як органу міжнародного кримінального правосуддя; з'ясування його міжнародно-правового статусу, юрисдикції та структури; визначення особливостей співробітництва України з Міжнародним кримінальним судом.

Кількість годин – 2 год.

Навчальні питання:

1. Передумови створення Міжнародного кримінального суду.
2. Юрисдикція Міжнародного кримінального суду.
3. Структура міжнародного кримінального суду.
4. Україна та Міжнародний кримінальний суд.

Методичні вказівки

Відповідаючи на перше питання, необхідно зазначити, що ідея створення Міжнародного кримінального суду стала широко обговорюватися після Другої

світової війни. Держави-переможниці прийшли до висновку, що за геноцид, воєнні злочини повинні нести відповідальність конкретні особи, а не лише держави. Думка про те, що персональна відповідальність тієї чи іншої особи набагато ефективніша, чим прийняття санкцій стосовно всієї держави, отримала міжнародне визнання. Варто зауважити, що МКС надає єдину й ефективну можливість виходу з ситуації, коли реальних перспектив у здійсненні правосуддя в умовах причетності держави до вчинення злочину не існує.

Відповідь на друге питання повинна передбачати, що Міжнародний кримінальний суд є постійним органом, уповноваженим здійснювати юрисдикцію стосовно осіб, відповідальних за найсерйозніші злочини, що викликають занепокоєння у міжнародного співтовариства. У межах питання потрібно надати міжнародно-правову характеристику злочину геноциду, злочинам проти людяності, воєнним злочинам і злочинам агресії, що підпадають під юрисдикцію МКС.

Розкриваючи третє питання слід відмітити, що діючи на основі Римського статуту, Міжнародний кримінальний суд є незалежною міжнародною судовою інстанцією та не підпорядковується ООН чи іншим структурам. Фінансування на діяльність МКС надходить від країн-членів Римського статуту, а також від міжнародних організацій, індивідів, корпорацій та інших урядів на добровільній основі. Крім того, відповідь на це питання потребує визначення структурної будови Міжнародного кримінального суду, з'ясування порядку організації і діяльності органів суду, а також визначення правового статусу його суддів.

Висвітлюючи четверте питання потрібно зазначити, що 20 січня 2000 р. Україна разом з іншими державами підписала Римський Статут. Однак, Україна була неготова приєднатися до системи міжнародної кримінальної юстиції, адже виникло багато питань, які пов'язані з імплементацією Римського статуту в національну правову систему України. Визначаючи особливості співпраці України з Міжнародним кримінальним судом, необхідно констатувати, що станом на сьогодні МКС є найбільш досконалою інституційною моделлю з нині діючих органів міжнародного кримінального правосуддя. Робота з визнання юрисдикції МКС для України є пріоритетною та неодмінною складовою її європейського шляху розвитку.

Питання цільових виступів:

1. Римський статут 1998 р. як головний документ роботи Міжнародного кримінального суду.
2. Захист свідків у Міжнародному кримінальному суді.

Теми рефератів:

1. Виникнення та розвиток ідеї створення Міжнародного кримінального суду як постійного органу міжнародного кримінального правосуддя.
2. Міжнародно-правовий статус Міжнародного кримінального суду.
3. Особливості юрисдикції Міжнародного кримінального суду.
4. Правовий статус прокурора в Міжнародному кримінальному суді.

Література

Основна:

Нормативно-правові акти

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
2. Висновок Конституційного суду України у справі за конституційним поданням Президента України про надання висновку щодо відповідності Конституції України Римського статуту Міжнародного кримінального суду: Висновок Конституційного суду України від 11.07.2001 № 3-в/2001 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v003v710-01>.
3. Декларація про принципи міжнародного права, що стосуються дружніх відносин та співробітництва між державами відповідно до Статуту Організації Об'єднаних Націй 1970 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_569.
4. ропейська конвенція про взаємну допомогу у кримінальних справах 1959 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_036.
5. Європейська конвенція про видачу правопорушників 1957 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_033.
6. Європейська конвенція про міжнародну дійсність кримінальних вироків 1970 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_341.
7. Європейська конвенція про передачу провадження у кримінальних справах 1972 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_008.
8. Загальна декларація прав людини 1945 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015.
9. Заключний акт Наради з безпеки та співробітництва в Європі 1975 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_055.
10. Конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності 2000 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_789.
11. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
12. Конвенція про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах 1993 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_009.

13. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права 1966 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043.
14. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права 1966 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042.
15. Римський статут міжнародного кримінального суду // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588.
16. Статут міжнародної організації кримінальної поліції // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_142.
17. Статут Організації Об'єднаних Націй // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_010.
18. Статут Ради Європи // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001.
19. Угода між Україною та Європейським поліцейським офісом про оперативне та стратегічне співробітництво 2016 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_001-16.
20. Угода про асоціацію між Україною, з однією сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони 2014 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011.
21. Угода про співробітництво між Україною та Європейською організацією з питань юстиції 2016 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_024-16.

Підручники та навчальні посібники

1. Імплементація Римського статуту Міжнародного кримінального суду: досвід зарубіжних держав та України: монографія / Н. Камінська, Є. Щербань. Київ-Одеса: Фенікс, 2021. 214 с.
2. Міжнародне кримінальне право (співробітництво держав у протидії злочинності): підручник / В.А. Гринчак, І.В. Земан, І.І. Когутич, О.К. Марін. Харків: Право, 2019. 460 с.
3. Міжнародне право: підручник / А.В. Войціховський. Харків: Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2020. 544 с.
4. Міжнародне публічне право: підручник / під. ред. В. В. Мицика. Харків: Право. Т. 1. Основи теорії. 2019. 416 с.
5. Міжнародне публічне право: підручник / під. ред. В. В. Мицика. Харків: Право. Т. 2. Основні галузі. 2018. 624 с.
6. Міжнародне публічне право: підручник / М.О. Баймуратов. Київ: Фенікс, 2018. 762 с.

7. Міжнародне публічне право: підручник / Т.Л. Сироїд. Харків: Право, 2020. 648 с.

8. Міжнародне співробітництво у сфері правосуддя: підручник / В.М. Тертишник та ін.; за заг. ред. д.ю.н. проф. В.М. Тертишника та докт. наук держ. упр., професора В.В. Ченцова. Київ: Алерта, 2021. 276 с.

9. Теорія та практика міжнародного кримінального права: підручник / Н.А. Зелінська, С.С. Андрейченко, Н.В. Дрьоміна-Волок, Д.О. Коваль: за заг. ред. проф. Н.А. Зелінської. Одеса: Фенікс, 2017. 582 с.

Додаткова:

1. Базов О. Деякі питання щодо визначення злочину агресії в міжнародному кримінальному праві. *Публічне право*. № 1 (29). 2018. С. 123-133. URL: <https://www.publichne-pravo.com.ua/files/29/15.pdf>

2. Базов О.В. Питання міжнародно-правового статусу Міжнародного кримінального суду. *Публічне право*. 2019. № 35. DOI: <https://doi.org/10.37374/2019-35-06>. URL: https://www.publichne-pravo.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=114:pp-2019-35-06&catid=91&Itemid=483&lang=uk

3. Боднар Н.А. Проблема ратифікації Римського статуту Міжнародного кримінального суду в світлі європейського вибору України. *Журнал європейського і порівняльного права*. 2018. № 8. С. 79-96. URL: <http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pravo/article/view/3479>

4. Камінська Н.В., Щербань Є.В. Деякі питання імплементації Римського статуту про Міжнародний кримінальний суд. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2020. № 2 (115). С. 138-143. DOI: <https://doi.org/10.33270/01201152.138>. URL: <http://elar.naiau.kiev.ua/handle/123456789/17628>

5. Кориневич А. Римський статут Міжнародного кримінального суду та Україна: шлях до ратифікації та відповідальності за вчинення найтяжчих злочинів під час збройного конфлікту. *Український часопис міжнародного права*. 2019. № 3. С. 141-143. DOI: <https://doi.org/10.36952/uail.2019.3.141-143>. URL: https://jusintergentes.com.ua/index.php?option=com_k2&view=item&id=305:3-2019&Itemid=149&lang=uk

6. Пилипенко В.П. Проблеми імплементації положень Римського статуту Міжнародного кримінального суду щодо воєнних злочинів у законодавство держав-учасниць. *Європейські перспективи*. 2020. № 2. С. 16-25. DOI: <https://doi.org/10.32782/EP.2020.2.3>. URL: https://www.researchgate.net/publication/343785023_PROBLEMI_IMPLIMENTACII_POLOZEN_RIMSKOGO_STATUTU_MIZNARODNOGO_KRIMINALNOGO_SUDU_SODO_VOENNIH_ZLOCINIV_U_ZAKONODAVSTVO_DERZAV-UCASNIC

7. Солоненко О. М. Міжнародна кримінальна юстиція: етапи становлення та розвитку. Київ: Ліра-К, 2017. 360 с.

8. Щербань Є.В. The legal nature of the Rome Statute of the International Criminal Court. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2019. № 4 (1). P. 188-193. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/904552.pdf>

9. Щербань Є.В. Конституційно-правові основи імплементації Римського статуту Міжнародного кримінального суду. *Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України*. 2018. № 17. С. 66-73. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=vprc_2018_17_9

10. Щербань Є.В. Проблема упередженості національного судочинства через призму положень Римського статуту Міжнародного кримінального суду. *Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України*. 2019. № 19. С. 190-196. URL: https://prc.com.ua/wp-content/uploads/2021/01/vprc_2019_19_27.pdf

3. Рекомендована література (основна, додаткова), інформаційні ресурси в Інтернеті

Основна:

Нормативно-правові акти

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.

2. Висновок Конституційного суду України у справі за конституційним поданням Президента України про надання висновку щодо відповідності Конституції України Римського статуту Міжнародного кримінального суду: Висновок Конституційного суду України від 11.07.2001 № 3-в/2001 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v003v710-01>.

3. Декларація про принципи міжнародного права, що стосуються дружніх відносин та співробітництва між державами відповідно до Статуту Організації Об'єднаних Націй 1970 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_569.

4. Європейська конвенція про взаємну допомогу у кримінальних справах 1959 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_036.

5. Європейська конвенція про видачу правопорушників 1957 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_033.

6. Європейська конвенція про міжнародну дійсність кримінальних вироків 1970 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_341.

7. Європейська конвенція про передачу провадження у кримінальних справах 1972 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_008.
8. Загальна декларація прав людини 1945 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015.
9. Заключний акт Наради з безпеки та співробітництва в Європі 1975 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_055.
10. Конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності 2000 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_789.
11. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
12. Конвенція про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах 1993 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_009.
13. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права 1966 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043.
14. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права 1966 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042.
15. Римський статут міжнародного кримінального суду // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588.
16. Статут міжнародної організації кримінальної поліції // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_142.
17. Статут Організації Об'єднаних Націй // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_010.
18. Статут Ради Європи // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001.
19. Угода між Україною та Європейським поліцейським офісом про оперативне та стратегічне співробітництво 2016 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_001-16.
20. Угода про асоціацію між Україною, з однією сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони 2014 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011.

21. Угода про співробітництво між Україною та Європейською організацією з питань юстиції 2016 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_024-16.

Підручники та навчальні посібники

1. Європейська конвенція з прав людини та кримінальне право: наук.-практ. посіб. / В.С. Буняк. Київ: Юрінком Інтер, 2020. 156 с.

2. Імплементація Римського статуту Міжнародного кримінального суду: досвід зарубіжних держав та України: монографія / Н. Камінська, Є. Щербань. Київ-Одеса: Фенікс, 2021. 214 с.

3. Міжнародне кримінальне право (співробітництво держав у протидії злочинності): підручник / В.А. Гринчак, І.В. Земан, І.І. Когутич, О.К. Марін. Харків: Право, 2019. 460 с.

4. Міжнародне право: підручник / А.В. Войціховський. Харків: Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2020. 544 с.

5. Міжнародне публічне право: підручник / під. ред. В. В. Мицика. Харків: Право. Т. 1. Основи теорії. 2019. 416 с.

6. Міжнародне публічне право: підручник / під. ред. В. В. Мицика. Харків: Право. Т. 2. Основні галузі. 2018. 624 с.

7. Міжнародне публічне право: підручник / М.О. Баймуратов. Київ: Фенікс, 2018. 762 с.

8. Міжнародне публічне право: підручник / Т.Л. Сироїд. Харків: Право, 2020. 648 с.

9. Міжнародне співробітництво у сфері запобігання та протидії транснаціональній злочинності: монографія / І.М. Леган. Чернігів: НУ «Чернігівська політехніка», 2021. 328 с.

10. Міжнародне співробітництво у сфері правоохоронної діяльності: навч. посіб. / С.М. Перепьолкін, Є.Г. Паршутін. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 112 с.

11. Міжнародне співробітництво у сфері правосуддя: підручник / В.М. Тertiшник та ін.; за заг. ред. д.ю.н. проф. В.М. Тertiшника та докт. наук держ. упр., професора В.В. Ченцова. Київ: Алерта, 2021. 276 с.

12. Права людини у міжнародному праві: підручник / за заг. ред. канд. юрид. наук, доцента А.В. Войціховського; [Бакумов О. С., Варунц Л. Д., Войціховський А. В., Гудзь Т. І. та ін.] Харків: ООО «Планета-Принт», 2021. 404 с.

13. Право міжнародних організацій: навчальний посібник / О.М. Шпакович. Київ: Фенікс, 2021. 132 с.

14. Протидія транскордонній злочинності: глобальний контекст і реалії України: монографія / С.О. Філіппов. Одеса: Фенікс, 2019. 452 с.

15. Теорія та практика міжнародного кримінального права: підручник / Н.А. Зелінська, С.С. Андрейченко, Н.В. Дрьоміна-Волок, Д.О. Коваль: за заг. ред. проф. Н.А. Зелінської. Одеса: Фенікс, 2017. 582 с.

Додаткова:

1. Перепьолкін С.М. Правовий статус агентства Європейського Союзу зі співробітництва правоохоронних органів (Європол). Аналітично-порівняльне правознавство. 2021. № 3. С. 270-274. DOI: <https://doi.org/0.24144/2788-6018.2021.03.50>. URL: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/253002>
2. Borko A., Nehodchenko V., Volobuieva O., Kharaberiush I., Lohvynenko Ye. Fighting against cybercrime: problems and prospects in Ukraine and the world. *Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues*. 2019. Vol. 22, Special Issue 2. URL: <https://www.abacademies.org/articles/Fighting-against-cybercrime-problems-and-prospects-in-Ukraine-and-the-world-1544-0044-22-SI-2-352.pdf>
3. Voitsikhovskyi A., Bakumov O., Ustymenko O., Marchuk M.. The Legal Mechanisms of Ensuring Regional Cooperation in Combatting Crime Within the Framework of the Council of Europe: Experience of Ukraine. *The Central European Journal of International and Security Studies (CEJISS)*. 2019. Volume 13. Issue 1. p. 138-160. URL: https://www.cejiss.org/the-legal-mechanisms-of-ensuring-regional-cooperation-in-combatting-crime-within-the-framework-of-the-council-of-europe-experience-of-ukraine?fbclid=IwAR2el_dNrQwU_U5YpDji0GJcS7iVdch4mX1j_nesgmMWgAIN9uopNjJsEhk
4. Базов О. Деякі питання щодо визначення злочину агресії в міжнародному кримінальному праві. *Публічне право*. № 1 (29). 2018. С. 123-133. URL: <https://www.publichne-pravo.com.ua/files/29/15.pdf>
5. Базов О.В. Питання міжнародно-правового статусу Міжнародного кримінального суду. *Публічне право*. 2019. № 35. DOI: <https://doi.org/10.37374/2019-35-06>. URL: https://www.publichne-pravo.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=114:pp-2019-35-06&catid=91&Itemid=483&lang=uk
6. Боднар Н.А. Проблема ратифікації Римського статуту Міжнародного кримінального суду в світлі європейського вибору України. *Журнал європейського і порівняльного права*. 2018. № 8. С. 79-96. URL: <http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pravo/article/view/3479>
7. Веремієнко С. В. Напрямки та форми міжнародного співробітництва у боротьбі зі злочинністю. *Право і суспільство*. Випуск 2 (2). 2019. С. 229-233. URL: http://www.pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2019/2_2019/part_2/42.pdf
8. Войціховський А. В. Кібербезпека як важлива складова системи захисту національної безпеки європейських країн. *Журнал східноєвропейського права*. 2018. № 53. С. 26-37. URL: http://easternlaw.com.ua/wp-content/uploads/2018/07/voitsikhovsky_53.pdf
9. Гоар В. Г. Взаємодія міжнародного права прав людини, міжнародного гуманітарного та кримінального права в питанні забезпечення права на здоров'я під час збройних конфліктів. *Часопис Київського університету права*. Правова система України й міжнародне право, порівняльне правознавство. № 2. 2019. С. 232-237. DOI: <https://doi.org/10.36695/2219-5521.2.2019.40>. URL: <https://chasprava.com.ua>

10. Грабович Т. А. Генеза концепції міжнародної відповідальності держав. *Правова держава*. № 39 (2020). С. 55-61. DOI: <https://doi.org/10.18524/2411-2054.2020.39.212980>. URL: <http://pd.onu.edu.ua/article/view/212980>
11. Камінська Н.В., Щербань Є.В. Деякі питання імплементації Римського статуту про Міжнародний кримінальний суд. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2020. № 2 (115). С. 138-143. DOI: <https://doi.org/10.33270/01201152.138>. URL: <http://elar.naiau.kiev.ua/handle/123456789/17628>
12. Кориневич А. Римський статут Міжнародного кримінального суду та Україна: шлях до ратифікації та відповідальності за вчинення найтяжчих злочинів під час збройного конфлікту. *Український часопис міжнародного права*. 2019. № 3. С. 141-143. DOI: <https://doi.org/10.36952/uail.2019.3.141-143>. URL: https://jusintergentes.com.ua/index.php?option=com_k2&view=item&id=305:3-2019&Itemid=149&lang=uk
13. Крушніцька О. В. Розмежування поняття правової допомоги. *Часопис Київського університету права. Правова система України й міжнародне право, порівняльне правознавство*. № 4. 2019. С. 98-102. DOI: 10.36695/2219-5521.4.2019.15. URL: <https://chasprava.com.ua>
14. Пилипенко В.П. Проблеми імплементації положень Римського статуту Міжнародного кримінального суду щодо воєнних злочинів у законодавство держав-учасниць. *Європейські перспективи*. 2020. № 2. С. 16-25. DOI: <https://doi.org/10.32782/EP.2020.2.3>. URL: https://www.researchgate.net/publication/343785023_PROBLEMI_IMPLIMENTACII_POLOZEN_RIMSKOGO_STATUTU_MIZNARODNOGO_KRIMINALNOGO_SUDU_SODO_VOENNIH_ZLOCINIV_U_ZAKONODAVSTVO_DERZAV-UCASNIC
15. Поплавський А. Проблеми державного регулювання діяльності міжнародного співробітництва у боротьбі зі організованою злочинністю. *Аспекти публічного права*. Випуск 7 (1-2). 2019. С. 5-13. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=aplup_2019_7_1-2_3
16. Солоненко О. М. Міжнародна кримінальна юстиція: етапи становлення та розвитку. Київ: Ліра-К, 2017. 360 с.
17. Щербань Є.В. The legal nature of the Rome Statute of the International Criminal Court. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2019. № 4 (1). Р. 188-193. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/904552.pdf>
18. Щербань Є.В. Конституційно-правові основи імплементації Римського статуту Міжнародного кримінального суду. *Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України*. 2018. № 17. С. 66-73. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=vprc_2018_17_9

19. Щербань Є.В. Проблема упередженості національного судочинства через призму положень Римського статуту Міжнародного кримінального суду. *Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України*. 2019. № 19. С. 190-196. URL: https://prc.com.ua/wp-content/uploads/2021/01/vprc_2019_19_27.pdf

20. Попко В.В. Принципи міжнародного співробітництва держав із надання взаємної правової допомоги у транснаціональному кримінальному праві. *Bulletin of the penitentiary association of Ukraine*. 2019. № 1 (7). С. 105-117. DOI: <https://doi.org/10.34015/2523-4552.2019.1.09>
URL: <https://visnykpau.com/index.php/journal/article/download/289/208>

21. Попко В. Роль Організації Об'єднаних Націй у формуванні транснаціонального кримінального права. *Публічне право*. 2019. № 2 (34). С. 75-86.
URL: https://www.publichne-pravo.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=95:pp-2019-34-09&catid=90&Itemid=483&lang=uk

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <https://echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=home> – офіційний сайт Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ);
2. https://europa.eu/european-union/index_en – офіційний сайт Європейського Союзу (ЄС);
3. <https://www.coe.int/uk/web/compass/council-of-europe> – офіційний сайт Ради Європи (РЄ);
4. <https://www.eurojust.europa.eu/> – офіційний сайт агентства Європейського Союзу з питань співробітництва у сфері кримінальної юстиції (Євроюст);
5. <https://www.europol.europa.eu/> – офіційний сайт Європейського поліцейського офісу (Європол);
6. <https://www.icc-cpi.int/about> – офіційний сайт Міжнародного кримінального суду (МКС);
7. www.interpol.int/ – офіційний сайт Міжнародної організації кримінальної поліції (Інтерпол);
8. www.un.org – офіційний сайт Організації Об'єднаних Націй (ООН).